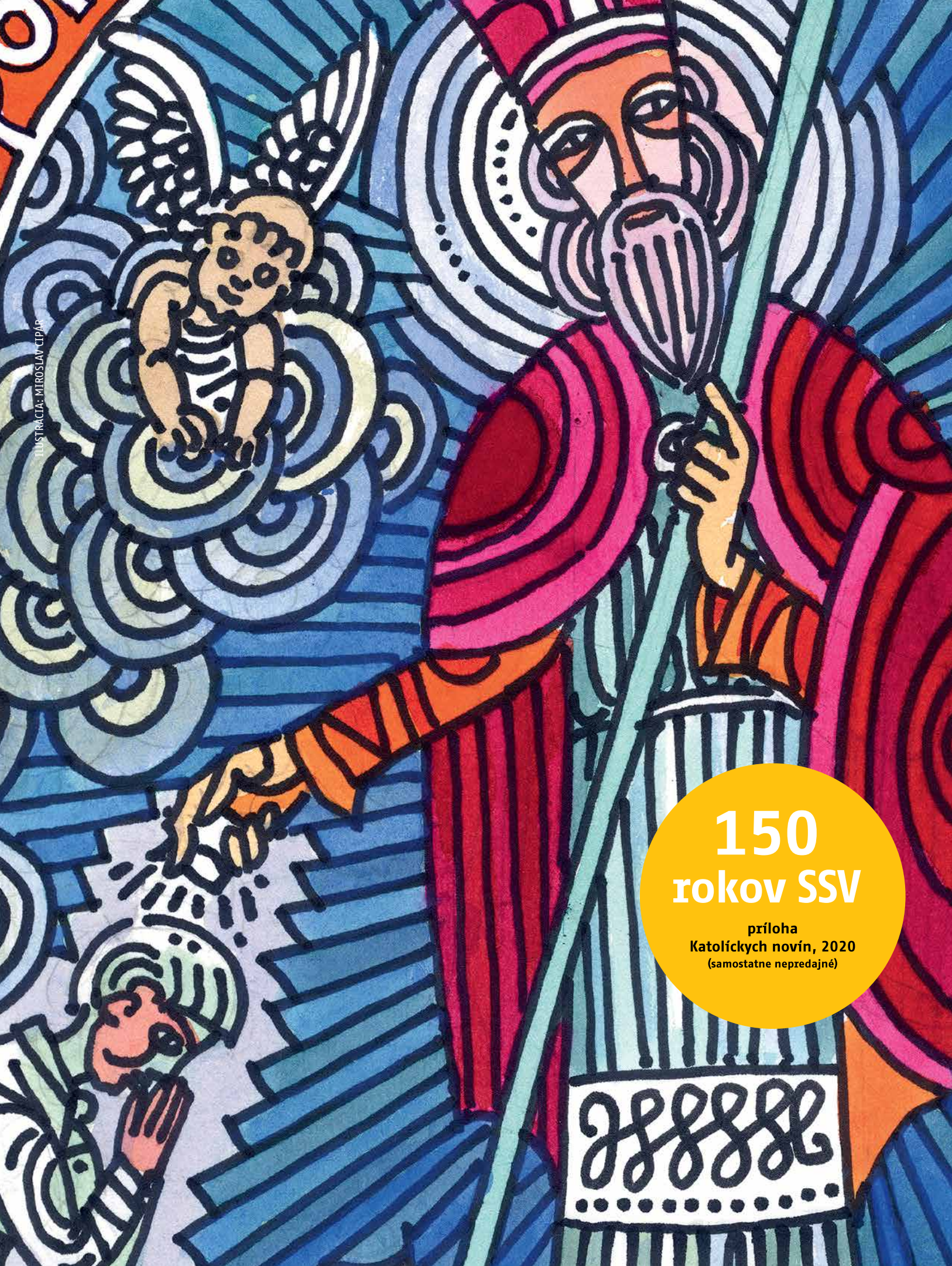

ILUSTRACIA: MIROSLAV ČIPAR

150
rokov SSV

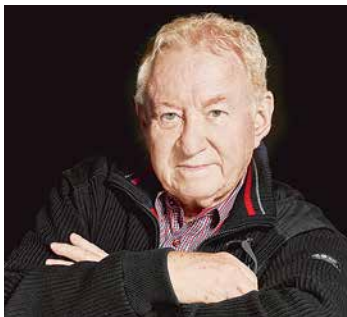
príloha
Katolíckych novín, 2020
(samostatne nepredajné)

222222

OCENILI ZNAČKU KVALITY

Spolok svätého Vojtecha oslavuje tento rok okružle jubileum. Pred 150 rokmi uhorské ministerstvo osvety a školstva schválilo stanovy Spolku sv. Adalberta v Trnave. Odvtedy prešlo veľa času, ale ako sa ukázalo, bolo to správne rozhodnutie. Preto sme sa spýtali známych osobností, ako vnímajú tento historický medzník a vôbec celé pôsobenie spolku v živote nášho národa.

PRIPRAVIL: PETER SLOVÁK, SNÍMKY: DIVADLO NOVÁ SCÉNA/PETRA BOŠANSKÁ, ARCHÍV -TG-, ARCHÍV -MS-, JÁN HUMAJ

Karol Čalik (75)

herec

Bol to úžasný počin. Niečo ako malý zázrak, ktorý sa podarilo uskutočniť v tom čase v Uhorsku. Dnes to možno ani nedokážeme dostatočne oceniť, pretože to už berieme ako dejinnú samozrejmosť. Vzácneho jubilea sa spolok dožil aj preto, že počas celého tohto obdobia hlavne v ťažkých chvíľach dokázal pozdvihnúť národné i kresťanské povedomie Slovákov. Prajem mu, aby neochabol vo svojej širokej činnosti, aby sa inšpiroval silnou vôľou, húževnatosťou, cieľavedomosťou i zdravou tvrdohlavosťou tých, ktorí SSV založili, tvorili a celé tie roky udržovali pri živote. Lebo aj v dnešnej dobe to je a bude veľmi potrebné! Môj strýko Valér Vnuk bol tajomníkom SSV, na čo som patrične hrdý. Tak živio, vážený jubilant!

Tomáš Galis (69)

žilinský biskup

Založenie Spolku svätého Vojtecha vnímam zo súčasného pohľadu po 150 rokoch od jeho vzniku ako historicky veľmi významný okamih pre „katolíckych Slovákov“ v začínajúcom maďarizačnom útlaku. V dejinnom kontexte túto inštitúciu vidím ako dôležitú na šírenie viery, národného povedomia a slovenskej kultúry i slovenského jazyka. Za podstatné považujem, že Spolok svätého Vojtecha mal počas celej 150-ročnej histórie stále veľa nadšených prispievateľov, ktorí svojimi aktivitami, osvetou a článkami prehľbovali vieru, kultúru a národnú hrdosť, čím sa vytvorila silná a mnohopočetná základňa členov. Vzácnemu jubilantovi do ďalších rokov želim a žehnám ho, aby v duchu *fidei et scientiae* aj naďalej so širokou členskou základňou napomáhal šíreniu viery a národného povedomia.

Miroslav Saniga (56)

prírodovedec a spisovateľ

Skutočne dobrá kniha alebo seriózný časopis formujú nielen myseľ, ale aj srdce. Publikácie SSV boli v minulosti, keď naši predkovia nepoznali internet ani sociálne siete, ale sú i teraz a budú aj za horizontom súčasnosti katalyzátorom života nielen nás katolíkov. Pri inštitúcii, ako je vydavateľstvo, možno osláviť také krásne jubileum len vďaka vernosti čitateľov, ktorí svojím záujmom o publikácie ho držia tak dlho pri živote. Azda v každej katolíckej domácnosti nájdeme člena SSV a táto tak trochu už aj zakorenená tradícia sa prenáša stopäťdesiat rokov z pokolenia na pokolenie. Prajem SSV neutíčajúcu vervu plávať v rozbúrených slovenských vydavateľských vodách. Pri všetkom si však treba zachovať pokoj, lebo Ježiš je nablízku ako pri apoštoloch na loďke uprostred burácajúceho mora. SSV tiež želim, aby mal i naďalej početnú množinu národných čitateľov, ktorí sú dychtívi po slove s pridanou hodnotou, ktoré nielen obohatí vedomosťami, ale dokáže rozochvieť aj srdce do amplitúdy zosynchronizovanej s nebeským vlnením.

Miroslav Šmilňák (41)

pesničkár

Veľkú časť knižnice mojich rodičov tvoria knihy Spolku svätého Vojtecha. Vyrastal som na nich. Formovali mňa, rodinu a teraz preberajú štafetu moje deti. Za podstatné, že sa spolok dožil tohto krásneho jubilea, považujem na prvom mieste najmä Božie požehnanie, potom obetavosť i šikovnosť ľudí a tiež správne nastavenú jasnú misiu. Moju radosť z obsahovo hodnotných kníh vydavateľstva navyše umocňuje aj ich forma spracovania. Prial by som oslávencovi, aby si zachoval blízkosť k Bohu, blízkosť k ľuďom a odhodlanie reagovať na výzvy, ktoré prináša rýchlo meniacia sa spoločnosť. Ešte raz gratulujem k výročiu a prajem všetkým členom SSV požehnaný čas.

VZDÁVAM BOHU VĎAKU ZA SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA

Katechizmus Katolíckej cirkvi učí, že Boh „chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu“ (KKC 851). Dielo založené kňazom a jazykovedcom Andrejom Radlinským v roku 1870 – ktoré má za úlohu vytvárať spoločenstvo veriacich občanov katolíkov v úsilí o šírenie právd evanjelia, v úsilí starostlivosti o Cirkev a nábožnosť národa, ako aj o oživovanie národného povedomia, či napomáhať rozvoj Cirkvi v duchu svätého Vojtecha a odkaze slovanských vierozvestov sv. Cyrila a sv. Metoda – tak ani dnes nestráca na dôležitosti.

TEXT: JÁN OROSC, TRNAVSKÝ ARCIBISKUP, PREDSEDA SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA, SNÍMKA: PETER ZIMEN

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA napomáha Cirkvi plniť jej povinnosť a sväté právo evanjelizovať všetkých ľudí, a to najmä spôsobom jemu vlastným, ako najväčšiemu katolíckemu vydavateľovi na Slovensku, vydávaním duchovnej literatúry, liturgických kníh a oficiálnych dokumentov Katolíckej cirkvi. Spolok svätého Vojtecha zohráva zodpovednú úlohu vo formovaní správneho kultúrno-spoločenského, duchovného a aj politického myslenia v živote veriacich.

Chcem Bohu vzdávať vďaky za činnosť Spolku svätého Vojtecha, ktorý v tomto roku završuje 150 rokov svojej činnosti. Počas celého obdobia existencie Spolku svätého Vojtecha mu však nebolo dopriate slobodne pôsobiť na poli služby veriacej slovenskejmu ľudu. V našej pamäti ešte stále zostávajú živé spomienky na komunistický režim, ktorý v činnosti Spolku svätého Vojtecha videl svojho nepriateľa, a tak SSV živil pod nanútenou správou totalitného režimu.

Slovenský národ doteraz skusuje následky minulého režimu, ktoré si často ani vôbec neuvedomuje. Je preto o to bolestnejšie a nepochopiteľné, že i dnes sa niektorí s akousi nostalgiou za týmto obdobím obzerajú.

Byť Slovákom nikdy nebolo ľahké a patrí sa poďakovať za 150 rokov činnosti Spolku svätého Vojtecha, ktorý má účasť na tom, že slovenský národ obstál v hlbokých otrasoch dejinných udalostí, zmien štátnych zriadení a neúprosných svetových vojen aj vďaka službe a poslaniu SSV a jeho príspevku v národnom prehlbovaní jeho pevnej viery – viery našich predkov v Boha, vďaka jeho úsiliu o osvetu a šírenie kresťanských mravov.

Korene, ktoré dali Slovákom silu

Tu, v pevnej viere a živote podľa nej, možno nájsť zdravý koreň, ktorý oživoval náš ná-

TRNAVSKÝ
ARCIBISKUP
JÁN OROSC
JE V SÚČASNOSTI
PREDSedom
SPOLKU SVÄTÉHO
VOJTECHA.

rod a dával mu silu obstáť. Dnes sa však zdá, že tento koreň je nahlodávaný a ničený viac ako v minulosti novodobými ideológiami, ktoré pod rúškom pokroku prinášajú hlboký vnútorný rozvrat a dezorientáciu. Človek zaslepený konzumným spôsobom života to už však nie je ani schopný sám rozpoznať. Sekularizácia, strata zmyslu pre posvätno, ale aj, naopak, objavujúca sa túžba ľudí po duchovne, po skutočných hodnotách, pravdivosti, autentickejši sú momentmi, kde sa otvára Spolku svätého Vojtecha obrovské pole pôsobnosti i v dnešných časoch.

Novodobé hnutia, ktoré priamo bojujú proti viere a hodnotám evanjelia, nie sú pre nás dôvodom na náš ústup, opúšťanie sa, bedákanie alebo zľahčovanie – riedenie právd evanjelia alebo taký moderný synkretizmus.

Je potrebné o to jasnejšie pozdvihnúť hlas a ohlasovať Slovo, ukázať osvedčenú cestu a usilovať sa odovzdať kresťanské pravdy a hodnoty, bez ktorých ľud nemôže dosiahnuť skutočné šťastie. Chcem vyjadriť nádej, že SSV v tomto úsilí má a bude zohrávať veľkú úlohu.

Povzbudenie od svätého pápeža

Svätý Ján Pavol II. v roku 2003 povzbudzoval slovenský národ: „Nikdy sa nehanbi za evanjelium. Chráň si ho vo svojom srdci ako najcennejší poklad, z ktorého môžeš čerpať svetlo a silu do každodenného života. Kresťanstvo nemôže byť uzavreté len do niekoľkých rodín, ono musí presvecovať celý verejný život. Vedte otvorený dialóg so svetom kultúry opierajúc sa o presvedčenie, že viera a rozum si vzájomne pomáhajú a jedna druhej slúžia buď ako kriticko-očistné sito, alebo ako povzbudenie na pokrok v bádani a v prehlbovaní.“

V kontexte týchto výrokov veľkého pápeža sv. Jána Pavla II. možno jasne vnímať veľkú dôležitosť úsilia Spolku svätého Vojtecha i v dnešných časoch, potrebu nanovo sa nadychnúť a s Božou pomocou ešte viac sa usilovať o šírenie viery spôsobom jemu vlastným.

V závere chcem popriať Spolku svätého Vojtecha, aby bol naďalej verný úmyslu svojho zakladateľa, šíril pravú vieru, združoval katolíkov v úsilí o upevnenie viery, národného povedomia a v láske k Bohu, bližným a k rodnej hrude. ■

AKO SA ZRODIL NAJVÄČŠIE ZDRUŽENIE KATOLÍKOV NA SLOVENSKU

Stopäťdesiate výročie založenia Spolku svätého Vojtecha je ideálnou príležitosťou na retrospektívu dejín najstaršieho a najväčšieho združenia katolíkov na Slovensku.

TEXT: TOMÁŠ ČMEHÍL, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

POPRI DOŽÍVAJÚCICH bernolákovcoch a novej generácii Martina Hamuljaka sa v 19. storočí objavovala tretia generácia. Z nej vzišiel aj zakladateľ Spolku svätého Vojtecha (SSV) Andrej Radlinský. Vzhľadom na absenciu domáceho kultúrneho centra slovenského národného života sa mnohé iniciatívy Slovákov rodili v Budíne. Práve tam pod vedením peštianskeho farára Šimona Klempu začali v roku 1849 vychádzať v Spolku svätého Štefana *Katolícke noviny*. Viaceré národnosti v Uhorsku už mali svoje spolky. Spolok svätého Štefana bol národnostne zameraný hlavne na Maďarov, Nemcov a Slovákov.

Udalosti vedúce k založeniu SSV

Slováci mali postupne väčšie požiadavky na uhorský Spolok svätého Štefana. Keďže sa nedočkali ich naplnenia, začal Budín postupne strácať na buditeľskej sile. Práve tam dozrievala Radlinského myšlienka založiť samostatný kultúrny a náboženský spolok pre Slovákov v Uhorsku. Prvé myšlienky a úvahy o potrebe SSV uverejnil v roku 1857 v časopise *Cyryll a Method*. Sídлом spolku mala byť Trnava, čo malo viaceré historické i kultúrne dôvody. Andrej Radlinský spísal prvé stanovky a začal s prípravami spolku.

Ešte v roku 1857 navštívila delegácia na čele s Františkom Lopusným ostrihomského arcibiskupa, prímasa Jána Scitovského, ktorému predložila stanovky s prosbou potvrdiť SSV. Prímas Slovákom prisľúbil založenie spolku, maďarské časopisy však boli proti. Prímas pod tlakom nakoniec nevyhovel požiadavkám delegácie.

Andrej Radlinský sa nevzdal a naďalej vytrvalo so ctou bojoval za potvrdenie SSV. Napokon po mnohoročných peripetiách získal SSV povolenie z Ostrihoma a 8. júla

ANDREJ RADLINSKÝ
SA OKREM
KŇAZSKEJ SLUŽBY
VENOVAL AJ PRÁCI
REDAKTORA,
PUBLICISTU
ČI VYDAVATEĽA.

1870 dostal potvrdenie aj od vlády.

Vznik SSV

Zakladajúce valné zhromaždenie SSV schválilo stanovky 14. septembra 1870. Tie okrem iného umožňovali aj

existenciu členstva, ktoré Andrej Radlinský postavil na podielovom princípe. Prvým predsedom SSV sa stal Henrich Sajbély, čestným podpredsedom Andrej Radlinský a správcom Juraj Slotta.

Predstavitelia spolku a ich nástupcovia často vyvíjali nadľudské úsilie, obetovali čas a mnohokrát aj svoju česť s cieľom pozdvihnúť inteligenciu a duchovný život Slovákov vydávaním Svätého písma, spevníkov, *Nábožných výlevov*, učebníc a poučných časopisov. Počas svojej existencie vydal SSV viac ako

štyritisíc knižných titulov. Podľa bibliografie do roku 1991 SSV vydal približne 33 miliónov výtlačkov kníh a 200 miliónov výtlačkov periodík. Edičnou činnosťou si tak SSV získal široké spektrum čitateľov.

Spolok v začiatkoch

Zodpovednosť spolku za šírenie kultúry a vzdelanosti v duchu *fidei et scientiae* (viere a vede) sa zdvojnásobila potom, čo uhorská vláda rozhodnutím z roku 1875 zakázala činnosť Matice slovenskej. Začiatky združenia neboli jednoduché. Vplyvom vtedajších politických štruktúr a maďarizačného útlaku sa spolok neraz ocitol pred zánikom. Napriek tomu sa zásluhou vydavateľskej činnosti čoraz viac dostával do povedomia obyčajného, najmä roľníckeho katolíckeho ľudu. Zakladaním spolkových jednatelstiev na vidieku sa k členom dostávali poučné knihy a Sväté písmo.

Zahraniční Slováci

Prínosom pre SSV boli aj kontakty so slovenskými katolíckymi v zámorí, ktoré sa zintenzívnili najmä po prvej svetovej vojne. Národné povedomie Slovákov žijúcich ďaleko od vlasti sa darilo udržiavať a šíriť pomocou spolkovkej literatúry, spevníkov, učebníc a náboženských kníh vychádzajúcich v slovenčine.

Spolok mal v zámorí aj svoje jednatelstvá, vykazujúce približne desaťtisíc členov v USA. Slovenskí katolíci v zámorí boli štedrý a často zbierkami prispievali na chod SSV. Príspevky prichádzali v čase, keď prosperita SSV strácala lesk a vplyvom vojnových udalostí sa SSV opäť ocital v kríze. Edičnú činnosť brzdil nedostatok papiera a financií, klesal počet nových členov a sklady kníh zivali prázdnotou. Práve z peňažných darov zahraničných Slovákov postavil spolok v roku 1923 v Trnave vlastnú tlačiareň,

TRNAVSKÉ SÍDLO
SPOLKU SVÄTÉHO
VOJTECHA
NA HISTORICKEJ
FOTOGRAFII.
TRNAVU AKO
SÍDELNÉ MESTO
URČIL ANDREJ
RADLINSKÝ.

pomocou ktorej opätovne reštartoval svoj vydavateľský potenciál.

Obdobie prosperity spolku

Ďalším pozitívnym signálom k prinavrátaniu opätovnej prosperity SSV bolo zvolenie Andreja Hlinku za predsedu SSV na zasadnutí v novembri 1920. Ešte v tom istom roku bol za správcu SSV zvolený mladý žilinský kaplán Ján Pöstényi. Spolu s tajomníkom SSV Jurajom Hodálom vytvorili silný tandem a výraznou mierou sa zaslúžili o vtedajší rozkvet. Mladí a iniciatívni rímskokatolícki kňazi si uvedomovali priority spolku, medzi ktoré patrilo rozšírenie vydavateľskej činnosti a nárast členskej základne.

Od roku 1923 sa systematicky začala zriaďovať aj knižnica, ktorú do konca roku 1930 tvorili zbierky z pozostalosti Andreja Radlinského, Mórica Alstera, Juraja Slottu, Martina Kollára a ďalších dejateľov.

V roku 1930 si SSV pripomínal 60. výročie existencie. Na oslavy jubilea boli pozvané delegácie zo zahraničia: Maďarska, Rumunska, Rakúska či Francúzska. Pri výročných oslavách prišlo aj k slávnostnému preneseniu časti pozostatkov patróna, svätého Vojtecha z pražského Chrámu sv. Víta do spolkovvej Kaplnky Sedembolestnej Panny Márie.

Významným počinom z hľadiska edičnej činnosti bolo v roku 1937 vydanie *Jednotného katolíckeho spevníka*, ktorý v rôznych formátoch SSV vydáva dodnes. Okrem edičnej činnosti a duchovna šírila spolok aj kultúrne a národné povedomie, napríklad prostredníctvom múzea Františka Richarda Osvalda, ktoré bolo v roku 1935 sprístupnené verejnosti. Návštevníci si tam mohli prezrieť bohaté zbierky numizmatiky, archeológie, knižné výstavy či vzácne rukopisy.

Prísna kontrola režimu a zásahy do života spolku

Rozmach spolku zastavili až dôsledky druhej svetovej vojny, keď sa v roku 1945 nekonali ani oslavy 75. výročia SSV. Ďaleko väčšie následky čakali spolok po roku 1948. Vzhľadom na to, že pre nastupujúci režim bola Katolícka cirkev ideologicky neprijateľná, spustila komunistická strana ihneď po nástupe k moci celý rad represívnych opatrení. Režim nariadil zastaviť vydavateľskú činnosť, zoštátnil knižtlačiareň a v roku 1953 zrušil členskú základňu, ktorá v tom čase vykazovala historické maximum 250 535 členov.

Všetky dovtedajšie štatutárne orgány nahradil Organizačný výbor a predsedom pre spolkové záležitosti sa stal Alexander Horák. Po odobratí budov, tlačiarne a ďalšieho majetku bol pre SSV vydaný štatút, pod ktorým od 23. marca 1953 figuroval s názvom „účelové zariadenie Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku“. V období normalizácie si spolok v roku 1970 pripomínal svoju storočnicu, ale pre prísne opatrenia režimu sa oslavy nekonali. K postupnému uvoľňovaniu napätia prišlo až pádom komunistického režimu.

Obnovenie činnosti SSV

Po štyridsaťročných snahách o ateizáciu a duchovnú devastáciu sa v roku 1990 SSV opäť stal náboženskou, kultúrnou a národnou inštitúciou s hlbokým historickým odkazom. Prinavrátaním vydavateľských práv a prijatím nových stanov sa tešil znovuoobnoveniu svojej činnosti.

V septembri 2020 si pripomíname vzácne, už 150. výročie jeho existencie. Odkaz SSV do budúcnosti sa nezmenil. Aj dnes je hlavným cieľom pracovať a slúžiť členom a byť nápomocný potrebám Cirkvi. ■

Kto bol Andrej Radlinský

Narodil sa 8. júla 1817 v Dolnom Kubíne. Rozsiahlym vydavateľským a redaktorským dielom sa zaslúžil o rozvoj vzdelanosti. Bol nielen národným buditeľom, ale aj publicistom, redaktorom *Slovenských novín* a vydavateľom časopisu *Cyryll a Method*.

Nábožné výlevy patria k tomu najlepšiemu

V roku 1850 vyšlo v staroslovenčine jeho prvé vydanie *Nábožných výlevov*. Spolok ich neskôr v ďalších vydaniach vydával v opravenej slovenčine. Dielo vyšlo preložené do 8 jazykov a právom sa tak považuje za jedno z najlepších súdobých diel. Andrej Radlinský sa zaslúžil aj o vydávanie *Pešťbudínskych vedomostí*. Spolupracoval so spolkom Tatrín a po viacerých neúspešných pokusoch založiť SSV vytrvalo bojoval za vznik Matice slovenskej. Zakladal viaceré družiny a spolky a stal sa vedúcou osobnosťou slovenského národa. Zomrel 26. apríla 1879 ako kňaz v Kútoch. Jeho osobnosť, dielo a význam práce ostávajú dodnes nedocenené.

Zápas o potvrdenie SSV

Tok dejín ukázal, že myšlienka založiť SSV bola Radlinského najvýznamnejším životným dielom. Realizácia myšlienky však nebola jednoduchá. Viac ako desaťročie statočne bojoval za potvrdenie SSV. Počas tohto obdobia boli opakovane vyvíjané slovné ataky zo strany Maďarov na jeho osobu. Tie vyvrcholili 7. februára 1869, keď bola katolíckym časopisom *Magyar Állam* nepravdivo pošpinená Radlinského kňazská česť. Uvedomujúc si svoju nevinu zažaloval redaktora, ktorý ho nepravdivo obvinil aj s celou redakciou. Spor vyznieval jednoznačne pre Andreja Radlinského. Keďže by pre katolícky časopis bolo odsúdenie fiaskom, celú záležitosť s cieľom nájsť východisko začal riešiť arcibiskup a prímas Ján Šimor. Spýtal sa Andreja Radlinského, za akú cenu by odstúpil od žaloby, a dostal jasnú odpoveď: za cenu potvrdenia SSV. Týmto počinom sa svojou odvážnou nezlomnosťou a celoživotným bojom za spravodlivosť Andrej Radlinský zaradil k najzaslúžitejším osobnostiam slovenského národného, náboženského a kultúrneho života 19. storočia. ■

BOHU SLUŽIA AJ VEDENÍM NAJVÄČŠEJ MIESTNEJ SKUPINY

Sympatickí manželia KATARÍNA (74) a JAKUB (74) HALČÁKOVCI boli Bohu verní už za socializmu, formovaní v hnutí Fokoláre. Po čase prešli k saleziánom spolupracovníkom (ASC), kde sú už 35 rokov. Vytvárať okolo seba rodinné teplo sa im darí dodnes – a dodnes sa aktívne angažujú v rôznych službách pre Boha a Cirkev.

TEXT A SNÍMKY: MÁRIA PETERČÁKOVÁ

SÚ MANŽELMI 51 ROKOV. „Brali sme sa osemnásteho mája – a ani sme nevedeli, kto sa v ten deň narodil,“ usmieva sa Jakub. Bol to Ján Pavol II. (* 1920). „Aj dnešným mladým by som máj odporúčala – veď je to predsa najkrajší mariánsky mesiac,“ konštatuje Katarína. Civilný sobáš, ktorý bol v tom čase nutný, zas mali na sviatok sv. Juraja, ktorému je zasvätená farnosť v ich rodnej obci – Lipovciach pri Prešove. Ako vidieť, manželia bežný život radi prepájajú so životom náboženským.

Za socializmu

Počas socializmu, keď ešte bývali v bloku pri stanici Prešov-mesto, sa v ich domácnosti stretávali mladí zo spoločenstva Fokoláre. V roku 1976 im však dievčatá prišli povedať, že si kúpili vlastný byt a že sa už u nich nebudú stretávať. Zrejme sa báli, že by mohli rodinu s tromi deťmi ohroziť. Katarína a Jakubovi to bolo ľúto – a začali uvažovať, prečo by podobné stretnutia ako mladí nemohli mať aj manželia, rodiny. „Obrátili sme sa na otca Bartolomeja Urbanca, ktorý bol mimo pastorácie. Druhého januára 1977 nás zavolať do rodiny nášho spolurodáka Juraja Kovaľa. Začínali sme tri rodinky.“ Rodiny sa stretávali približne raz mesačne, tajne počúvali náboženské programy, žili podľa evanjelia a *Slova života Chiary Lubichovej*. Katarína tiež preklepávala a rozmnožovala Chiarine listy. „Neskoršie sa nám otec Urbanec už nemohol venovať, lebo mu prideliť faru,“ vraví Jakub. „V osemdesiatom nás posunul k donovi Alojzovi Špaldoňovi, SDB, tajne vysvätenému kňazovi, ktorý bol v tom čase ekonómom v pivovare v Košiciach.“ A tak prehodili výhybku a ostali pri saleziánoch. Pár ráz boli pozvaní aj na výsluch na ŠtB, ani to ich však neodradilo, aby v roku 1985 skladali prísľuby ako saleziáni spolupracovníci.

KATARÍNA A JAKUB HALČÁKOVCI SÚ MANŽELMI UŽ 51 ROKOV. KAŽDODENNÝ ŽIVOT RADI PREPÁJAJÚ S NÁBOŽENSKÝM ŽIVOTOM.

Postupne prešovské spoločenstvo ďalej rástlo. Jedna skupina sa od nich oddelila a vytvorilo sa samostatné sabinovské saleziánske stredisko. Prešovské spoločenstvo sa rozrástlo a vytvorili sa dve samostatné strediská Sever a Juh. „V spoločenstve je dobre; lepšie, ako keby bol človek sám. Ako saleziáni spolupracovníci sme sa stretávali raz za dva týždne; povzbudzovali sme sa, pomáhali si,“ hovorí Katarína. Netýkalo sa to len viery, ale aj bežných rodinných záležitostí. Napríklad si ženy spoločne pomáhali piecť koláče na svadbu, krstiny, kňazské primície a podobne. Pekné na tom je, že členovia nepozerajú na to, kto má koľko detí – rodinám trebárs s dvomi deťmi sa pieklo dvakrát, s deviatimi deväťkrát; bez výčitiek, že to nie je vyvážené.

Vzťahy týchto rodín vydržali doteraz. Zriadili si dokonca aj dom pre saleziánskych spolupracovníkov a nazvali ho Dom mamy Margity. „Vybudovali sme si ho svoj-

pomocne na duchovné cvičenia. Môže tam byť ubytovaných do 27 ľudí. Saleziánski spolupracovníci a ich známi si môžu robiť aj oslavy, napríklad krstiny,“ približuje Jakub. Práve tam manželia oslávili i „svoju sedemdesiatku“ – narodeniny sa totiž rozhodli sláviť spoločne.

Po revolúcii

„Don Špaldoň v júli 1989 ‚vyslal‘ našu rodinu do Poľska, aby sa zistilo, aké stroje by bolo potrebné kúpiť, ak by došlo k prevratu a my by sme sa rozhodli pre tlačiareň,“ vraví Jakub, ktorý sa zameral najmä na periodiká. Robil si poznámky, doniesol si domov ukážky – a bol prekvapený, že „Krakov mal vtedy štyri diecézne časopisy, ktoré tlačili saleziáni – a keď sa to tak vezme, my sme nemali nič“.

Revolúcia naozaj prišla. „Katolícke noviny začali riadne fungovať. Otec arcibiskup Alojz Tkáč si vybral mňa – ako laika – do redakčnej rady. Keď sme cestovali vlakom do Bratislavy a traja si vytiahli breviáre, hneď bolo v kupé prázdno a mohli sme sa pokojne aj nahlas modliť,“ smeje sa Jakub.

Ľudia aj redakčné priority sa menili, vyvíjali; rovnako aj doba. Nároky na noviny i novinárov rástli, veci „na kolene“ už nemohli obstáť. Z podobných dôvodov zaniklo viacero diecéznych časopisov. Jakub, ktorý začal študovať teológiu, napokon ostal učiť a „novinárčenie“ nechal tak.

Teraz

V súčasnosti sú manželia na dôchodku, stále sú však činní. Obaja navštevujú Konkatedrálu sv. Mikuláša v Prešove, kde Jakub slúži ako akolyta. Sú veľmi pohostinní, Jakub tiež vytvára ikony a občas relaxuje pri maľovaní košieľok na krst. Halčákovci sa však venujú aj službe pre Spolok svätého Vojte-

MANŽELIA HALČÁKOVCI SA V PREŠOVE STARAJÚ O NAJVVÄČŠIU MIESTNU SKUPINU SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA NA SLOVENSKU, KTORÁ MÁ TAKMER 700 ČLENOV.

cha. Spolkové aktivity v ich farnosti roky viedla Anna Radvanská, ktorá zapojila aj Teréziu Čontofalskú. Po Teréziinej náhlej smrti nemal kto túto službu prevziať – a keďže Jakub bol roky vo výbore SSV, práve jemu zavolali, kam zložiť kalendáre a podielové knihy. „Odvtedy

to ostalo na nás – ale už predtým sme pomáhali pani Anke aj Terezke. Je to práca s ľuďmi, obeta aj služba,“ delí sa o svoje dojmy Katarína. Keď je to potrebné, kalendáre a podielové knihy radi zanesú do domácností, najmä starkým, ktorí si ich nevládzu prísť vyzdvihnúť. „Niekdé nás berú ako jehovistov, keďže chodíme dvaja – a vtedy musíme pripomenúť: ‚Veď ste si to vy objednali,‘“ smeje sa Jakub. Ako miestna skupina SSV majú tiež spoľahlivých spolupracovníkov, ktorí im pomáhajú pri distribuovaní kalendárov a podielových kníh.

Inak však manželia realizujú zaujímavú myšlienku – v čase, keď si ľudia majú prísť po podiely, si „zriadia“ v predajni SSV vlastný kútik. „Príde tam viac ľudí. Kým sme ešte boli na fare, ľudia sa vyhovárali, že nás nevedia nájsť. Aj keď sa to vyhlásilo v oznamoch napríklad v nedeľu po hlavnej svätej omši, prišli dvaja-taja,“ konštatuje Jakub. „Keď sme v predajni, je tam priestor aj na porozprávanie sa. Niektorí ľudia sa radi vyrozprávajú, posťažujú

ČLOVEK SI MUSÍ VYTVORIŤ PRIESTOR A ČAS, ABY SI VÔBEC VŠIMOL, ČÍM VŠETKÝM HO BOH CEZ DEŇ POŽEHŇAVÁL.

jú. Tiež je to dobré v tom, že keď si ľudia prídu po podielové knihy, porozhliadajú sa aj po predajni a niečo si k nim prikúpia. Negatívom je, že keď sa nahrnie veľa ľudí, predávajúce musia byť ostražitejšie, aby im nikto v nestráženom okamihu nepotiahol nijakú knihu.“ Katarína sa zas vyznáva a pochvaľuje si, že „dievčatá“ v predajni sú zlaté – vraj akoby boli ich dcéry.

Prečo

Viacerí sa možno pýtajú, prečo sa vôbec stať členmi SSV. „Cítíme radosť, že každým rokom máme niečo nové. Napríklad v kalendároch sú vždy kvalitné články. Členovia SSV dostávajú podielové knihy; a myslím si, že majú skutočnú hodnotu,“ tvrdí Katarína, ktorá nezabúda pripomenúť, že jednu z nich si minule u nich požičala aj vnučka. „Myslím, že i mladí sa pracujú ku knihám; že nie všetko je na internete.“

Jej manžel sa zas v spomienkach vracia do detstva, keď boli v kalendároch krás-

ne obrázky, podľa ktorých sa učil kresliť. „Teraz nie sú kalendáre až také bohaté na ilustrácie, ale oceňujem čítanie. Som po ťažkej operácii, a keď som bol v roku 2016 v nemocnici, hovoril som si: Pán Boh asi vedel, že nemám čas čítať, a teraz mi dal na to priestor,“ usmieva sa. Ako knihomoľ sa teší z románov, ale aj z článkov v kalendároch. „Také bežne nenájdeš. Je to predsa len pokladnica.“

Osem eur za ročné členstvo sa mu nezdá veľa. „Len keby som si chcel kúpiť kalendár a knihu, vyšlo by to na takých dvanásť eur a viac. Takto ich mám za osem eur a k tomu aj bonus. Doteraz to bolo DVD, vlni napríklad knižička litánií.“ Katarína spomína, že miestni členovia si práve túto brožúrku s litániami najviac chválili – dokonca si ju v obchode chceli kúpiť aj náhodní návštevníci, ktorí nevedeli, že je nepredajná.

Halčákovci hovoria o SSV tak pútavo, že ešte na návšteve robím v srdci dôležité rozhodnutie – tiež sa chcem stať dobrovoľne členkou. Okrem neho si odnášam aj veľmi dobrý pocit z tohto stretnutia, z týchto manželov. A tiež peknú myšlienku Kataríny Halčákovovej: „Ďakujeme Pánu Bohu za každý jeden deň, za každú jednu hodinu. Človek si musí vytvoriť priestor a čas, aby si vôbec všimol, čím všetkým ho Boh cez deň požehnával a viedol. Ako úžasne ukľadá všemohúci Pán všetky udalosti nášho života pre naše dobro.“ ■

SPOLOK S NÍM PUTUJE OD SVOJHO VZNIKU

Pre mnohých čitateľov sa stal doslova synonymom Spolku svätého Vojtecha (SSV). Knižný kalendár Pútník svätovojtešský vznikol hneď po založení SSV a až na jedinú výnimku vychádza nepretržite do dnešných čias. A stále si zachováva širokú rodinu priaznivcov, veď vychádza exkluzívne pre nich.

TEXT: MARTINA GROCHÁLOVÁ, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

KEĎ KATOLÍCKY KŇAZ a jazykovedec Andrej Radlinský v roku 1870 založil Spolok svätého Vojtecha s cieľom vydávať knihy dostupné pre široké vrstvy obyvateľov, začal hneď budovať aj členskú základňu na podielovom princípe. To znamená, že každý člen zaplatil symbolický členský poplatok – v tom čase to bolo 10 zlatých. Protihodnotou za príspevok boli členské publikácie, takzvaná podielová kniha a ľudový obrázkový kalendár *Pútník svätovojtešský*. Tieto tituly boli určené výlučne pre členov Spolku svätého Vojtecha, nebolo možné ich kúpiť, čím sa ich atraktivita ešte zvyšovala. Tento spôsob získavania nových členov sa ukázal ako úspešný.

Prvý ročník *Pútnika svätovojtešského*

Prvý *Pútník svätovojtešský* vyšiel v roku 1871 s tým, že bol určený na rok 1872. Keďže išlo o kalendár a počet členov sa navyšoval, pútník vychádzal vždy na konci predchádzajúceho roka, aby ho všetci čitatelia mali v rukách, skôr ako sa začne nový rok.

Prvý ročník kalendára bol zároveň druhou podielovou knihou, ktorú zredigoval správca Spolku svätého Vojtecha Juraj Slotta. Mal 204 strán a sedem celostranových obrazových príloh. Titulný list a kalendárová časť boli tlačené dvojfarebne a kalendár bol spestrený viacerými dobovými ilustráciami a litografiami. Sadzba kalendára bola vyhotovená fraktúrou (švabachom), vtedy ešte najobľúbenejším písmom pospolitého ľudu.

Podstatná časť textov prvého, ale aj nasledujúcich ročníkov *Pútnika svätovojtešského* pochádza z pera Juraja Slotta, prvého správcu Spolku svätého Vojtecha. Už v prvých ročníkoch sa v *Pútníku svätovojtešskom* nachádzajú články o anatómii ľudského tela, ale i hospodárske články o pestovaní plodín. V deväťdesiatych rokoch 19. storočia kalendáre nadobudli pravidelnú štruktúrovanú

formu, ktorú si zachovali dlhé nastávajúce desaťročia. Z dnešného pohľadu sú veľmi zaujímavé súpisy jednotlivých prispievateľov Spolku svätého Vojtecha podľa diecéz a farností. Zastúpenie má každá farnosť a filiálka, pričom sa uvádza i suma, ktorou konkrétna rodina alebo jednotlivci prispeli.

Pozoruhodná je i paleta prozaických, no najmä básnických textov, ktorú v prvých desaťročiach reprezentuje spomínaný Juraj Slotta, Martin Kollár, Ferko Urbánek, Ignác Grebáč-Orlov či Tichomír Milkin.

Iba raz nevyšiel

Náklad kalendára sa v priebehu rokov menil podľa počtu členov Spolku svätého Vojtecha i podľa finančných možností. V roku 1872 vyšiel v náklade 1 500 výtlačkov a do roku 1900 stúpol náklad na 9 500 exemplárov. Najvyšší náklad dosiahol v roku 1953, keď bolo

vydaných 220-tisíc výtlačkov *Pútnika svätovojtešského*, čo je najviac v doterajšej histórii. Aj preto si je len ťažké predstaviť, ako sa za vtedajších technických podmienok realizovala tlač a distribúcia tejto výnimočnej publikácie.

Pútník svätovojtešský nevyšiel iba jediný raz, a to v roku 1919 pre nedostatok papiera a pre ťažké finančné pomery, čo bol dôsledok útrap prvej svetovej vojny.

Postupom času sa menil vzhľad, úprava aj obsah. Po rokoch ustupovali príspevky v švabachu, až celý kalendár vyplnila latinika. O obsah kalendára sa postupne pričínili vždy viacerí autori, redaktori, členovia redakčných rád, grafici i ilustrátori, ako napríklad Alexander Buzna, Štefan Cpin, Aurel Kailich, Andrej Kováčik, Viktor Kubal, Edmund Massányi, Anton Radványi, Maximilián Schurmann či Alojz Struhár.

Osobitnú pozornosť možno v *Pútníku svätovojtešskom* venovať humoru a reklame. Vtipy, ktoré uverejňoval, by boli dnes zaiste označené za „politicky nekorektné“. Na mušku si brali prevažne ženy, sudcov, Židov, Cigánov, lekárov, svokry, ale aj ľudskú hlúposť.

V *Pútníku svätovojtešskom* našli čitatelia aj zoznam výročných trhov alebo jarmokov. Napríklad v kalendári na rok 1916 mal tento zoznam 12 strán v troch stĺpcoch a na konci obsahoval aj jarmoky v Horvatsko-Slavonsku, na Morave a v Sliezske. Zoznam slúžil na to, aby si doň ľudia zapisovali, na ktorý jarmok v okolí pôjdu predávať alebo kupovať.

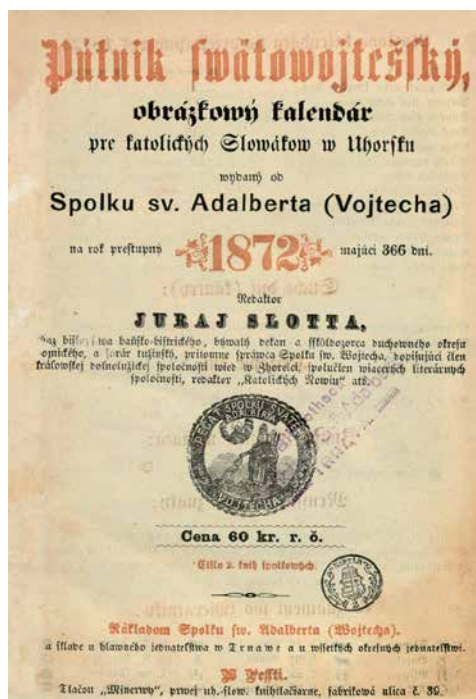
V niektorých pútníkoch boli publikované aj divadelné hry a scenáre. Od prvých desaťročí vydávania nezabúdala *Pútník svätovojtešský* ani na najmenších čitateľov.

Vysoká grafická úroveň

Keďže zostavovatelia *Pútnika svätovojtešského* od začiatku spolupracovali aj s výtvarníkmi, *Pútník svätovojtešský* mal na vtedajšie pomery veľmi vysokú grafickú úroveň a smelo môžeme konštatovať, že dejiny pútnika mapujú i dejiny slovenskej knižnej kultúry. Táto skutočnosť je pozoruhodná, pretože na titulke, ktorý vychádza viac ako 150 rokov, a to s veľmi podobnou štruktúrou, okruhom tém či formátom, badáme chronologický vývoj typografickej i grafickej stránky kníh. Rovnako môžeme na histórii tejto ročenky sledovať vývin spisovnej slovenčiny, publicistiky, krásnej literatúry, sociológie, historiografie a iných disciplín.

**PRVÝ ROČNÍK
PÚTNÍKA
SVÄTOVOJTEŠSKÉHO
VYŠIEL UŽ
V ROKU 1871
A BOL URČENÝ
NA ROK 1872.**

Oceniť treba kvalitu papiera, typografickú úpravu, farebnú hĺbkotlač, originálnu bohato secesne upravenú pevnú väzbu. Úpadok predstavuje povojnová produk-

NA HISTÓRII PÚTNÍKA SVÄTOVOJTEŠSKÉHO MÔŽEME SLEDOVAŤ CHRONOLOGICKÝ VÝVOJ TYPOGRAFICKEJ I GRAFICKEJ STRÁNKY KNIŽNÝCH PUBLIKÁCIÍ NA SLOVENSKU.

cia, najmä dvadsať rokov a prvá polovica tridsiatych rokov 20. storočia, keď *Pútník svätovojtešský* vychádzal na lacnom papieri a v nekvalitnej typografickej úprave. Do istej miery to platí aj o kvalite textov z tohto obdobia, v ktorých sa témy cyklicky opakujú a zostavovatelia sa vracajú k textom pred polstoročia.

Poznačený neslobodou

Začiatkom štyridsiatych rokov 20. storočia zaznamenal *Pútník svätovojtešský* dynamický rozvoj, publikovali v ňom moderní poeti a prinášal aktuálne témy či novinky zo zahraničia. Výber a kvalitu textov v nasledujúcich štyroch desaťročiach však poznačila nesloboda, preto v šesťdesiatych rokoch 20. storočia obsahoval kalendár rubriky ako Úvahy, Veda, história a umenie, Príroda a hospodárstvo, Poučivo-výchovné, Reportáže a zaujímavosti, Poézia a beletria.

Novodobá história *Pútníka svätovojtešského* sa začala písať v roku 1990, keď bolo obnovené členstvo v Spolku svätého Vojtecha. Počet výtlačkov pútníka dosiahol svoj vrchol v roku 1991, keď vyšiel v náklade 200-tisíc exemplárov. Prvý porevolučný *Pútník svätovojtešský* na rok 1991 sa začal tvoriť už v roku 1989 a prispeli doň autori Anton Bagin, Štefan Ko-

pecký, Viliam Judák, Štefan Magdolen, Jozef Minarovič, Silvester Šoka či Hadrián Radváni, ktorý sa v roku 1990 zaslúžil o obnovenie členstva Spolku svätého Vojtecha a až do konca života s ním aktívne spolupracoval.

Pozvaní sú renomovaní autori

Posledných päť rokov vychádza *Pútník svätovojtešský* v novej grafickej úprave, ktorá

v sebe prepája históriu i súčasnosť. Zo starých pútníkov bol prevzatý napríklad titulný list, na ktorom je použitá historická pečať Spolku svätého Vojtecha so zobrazením svätého Vojtecha. Výtvarná stránka *Pútníka svätovojtešského* je v každom ročníku zverená niektorému slovenskému ilustrátorovi. Okrem známych výtvarníkov ako Miroslav Cipár, Martin Kellenberger alebo Ondrej Zimka sa predstavili aj mladé úspešné výtvarníčky Daniela Olejníková či Zuzana Hlavatá.

Na spoluprácu pri zostavovaní *Pútníka svätovojtešského* sú pod tvorivou taktovkou literárnej vedkyne Moniky Zumríkovej Kekeliakovej pozývaní autori z mnohých oblastí – básnici a prekladatelia Ján Švantner, Ján Zambor, Milan Richter, Ján Buzássy, Mila Haugová, spisovateľka Veronika Šikulová, duchovná autorka Kateřina Lachmanová, ale aj biskupi Viliam Judák či Jozef Haľko.

Pútník svätovojtešský si aj dnes zachováva ľudový charakter, nechýba v ňom však celá paleta kvalitných textov z oblasti literatúry, kultúry, histórie, športu alebo misii, ani hodnotná poézia. Aj v digitálnej dobe chce byť príjemným celoročným spoločníkom, ktorý povzbudzuje i zábava. ■

V OBDOBÍ PO PRVEJ SVETOVEJ VOJNE PÚTNÍK SVÄTOVOJTEŠSKÝ ZÁPASIL S RÔZNYMI PROBLÉMAMI VRÁTANE NEDOSTATKU KVALITNÉHO PAPIERA.

CHCEME ZOSTAŤ VERNÍ ZRELEJ VIERE A ZDRAVÉMU ROZUMU

Spolok svätého Vojtecha oslavuje 150 rokov. Za ten čas si už prežil naozaj mnoho. No aj v súčasnej slovenskej spoločnosti má pevné miesto. Navyše dnes patrí k vydavateľstvám, ktoré rešpektujú i odborníci zo svetského prostredia. Za svoju knižnú produkciu získava celosvetové ocenenia. V týchto dňoch sa teší z ďalšieho dizajnového Oscara – ceny Red Dot Award za literárne veľdiela *Faust* a *Božská komédia*. Predtým už bola ocenením Red Dot Award ovenčená *Svätovojtešská Biblia*. Riaditeľ Spolku svätého Vojtecha IVAN ŠULÍK (50) má z ocenení radosť, ale zdôrazňuje, že SSV chce v prvom rade šíriť tradíciu živej viery otcov.

TEXT: ZUZANA ARTIMOVÁ, SNÍMKA: ERIKA LITVÁKOVÁ

„VERIACEMU ČLOVEKU BY MALO ZÁLEŽAŤ NA TOM, ABY SI KAŽDÝ DEŇ ŽIVIL SVOJU DUŠU AJ INTELKT KVALITNÝM DUCHOVNÝM ČÍTANÍM,“ ZDÔRAZŇUJE RIADITEĽ SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA IVAN ŠULÍK.

Na čele Spolku svätého Vojtecha ako riaditeľ stojíte siedmy rok. Za ten čas sa udialo veľa významných i turbulentných udalostí v spoločnosti i v Katolíckej cirkvi. Ovplyvnilo to nejakú sympatie verejnosti k Spolku svätého Vojtecha?

Myslím si, že sa nedá objektívne naformulovať, ako vníma

celá verejnosť Spolok svätého Vojtecha – ale čo ma pozitívne prekvapilo, je to, ako naše vydavateľstvo začala vnímať odborná verejnosť. Spolok svätého Vojtecha bol totiž v ostatných rokoch podceňovaný, zaznávaný, vnímaný skôr ako „ľudové“ združenie.

Treba však pripomenúť, že pôvodný zámer založiť Spolok svätého Vojtecha vyjadruje už samotné motto: *Fidei et scientiae* – Viera a veda. Andrej Radlinský založil Spolok svätého Vojtecha s úmyslom, aby v slovenskom národe prispieval k prehĺbeniu viery, v ktorej je zároveň zakotvená aj veda – teda viery uvedomelej; nie viery, ktorá má blízko k povere. **Andrej Radlinský vybral za spolkového patróna svätého Vojtecha. A zvolil viac než dobre, však?**

Andrej Radlinský zvolil duchom veľkého a krásneho svätca. Svätý Vojtech je nielen mocným nebeským patrónom nášho spolku, ale podľa môjho názoru ho môžeme považovať za patróna celej zjednotenej Európy, ktorej veľkú časť prešiel v neľahkej

dobe 10. storočia. Podmienky, v ktorých žil a pôsobil, si dnes nedokážeme predstaviť.

Napriek tomu, že Spolok svätého Vojtecha vznikol na Slovensku a je to slovenský spolok, je otvorený všetkému pozitívnemu, čo prichádza z okolitých krajín. Toto je veľmi dôležitý fakt a toto si spolok výrazne uvedomoval aj v minulosti, keď napríklad v 30. a 40. rokoch 20. storočia vydával úžasne hodnotné diela od autorov, ako je Pierre Teilhard de Chardin či Giovanni Papini. Aj z tohto vyplýva, že Spolok svätého Vojtecha nebol ani v minulosti len „ľudovým“ vydavateľstvom. Pravdaže, SSV vydával i literatúru pre pospolitý ľud, ale snažil sa tiež vyjsť v ústrety ľuďom, ktorí mali istú intelektuálnu potrebu. Nikoho však nepovyšoval ani neponižoval. SSV tu bol, je a verím, že aj bude pre všetkých svojich členov a čitateľov.

Hovoríte o veľkom európskom presahu osobnosti svätého Vojtecha. Trasa, ktorú v živote absolvoval, nebola jednoduchá ani priamočiara, a je skutočne dôkazom, že je to európsky svätec. Čím je svätý Vojtech pre vás osobne inšpirujúci?

Práve v presahu smerom von – mimo svojej vlasti – a v tom, že dokázal nabrať do seba množstvo pozitívnych postojov a názorov; a priniesol ich zo zahraničia do Prahy. Pritom nemal na ružiach ustlané. Pochádzal z rodu Slavníkovcov, a keď mu vyvraždili celú rodinu, musel ujsť z Čiech. Nemal žiadnu chuť vrátiť sa do Prahy, ale na naliehanie cisára a pápeža to urobil. Jeho pôsobenie v Prahe bolo veľmi razantné, čo sa týka šírenia kresťanstva. Aj preto ho z Prahy opäť vyštvali. Keď sa vrátil do Prahy tretíkrát, spravil tak pod podmienkou – vyžiadaval si od pápeža i cisára dovoľenie, že keď ho Pražania zas neprijmú, môže odísť hlásať kresťanstvo a katolícku vieru inde. Stalo sa. V Poľsku zomrel ako mučeník. Pre jeho vieru, rozhodnosť, cieľavedomosť a obetovanie sa pre šírenie kresťanstva som presvedčený o tom, že je to veľmi dobrý patrón pre Spolok svätého Vojtecha, lebo náš spolok si za 150 rokov svojej existencie prechádzal veľmi turbulentnými dejinami.

Na ružiach nemal ustlané ani Andrej Radlinský – zakladateľ Spolku svätého Vojtecha. V nijakom prípade nesmieme zabudnúť na nesmiernu húževnatosť a vytrvalosť Andreja Radlinského, ktorému prakticky dvadsať rokov trvalo, kým sa mu podarilo spolok založiť. A hneď od začiatku sa Andrej Radlinský i spolok stali terčom osočovania, kritiky, napádania. Tieto útoky boli často až za hranicou ľudskosti.

Nesmieme však opomenúť ani obdobie totality, osobitne rok 1953, keď komunisti zrušili členstvo v Spolku svätého Vojtecha, čo bol veľký zásah do života spolku. Žiaľ, nemôžeme si robiť veľké ilúzie, že po ro-

ku 1989 pri obnovení SSV už bolo všetko ideálne. Veľkú poklonu a uznanie si zaslúži Hadrián Radváni, ktorý patril k iniciátorom obnovy členstva Spolku svätého Vojtecha. **Takže Spolok svätého Vojtecha od svojho vzniku vlastne nikdy neprestal zápasíť o svoje „miesto pod slnkom“. Ale 150 rokov existencie SSV ukazuje, že toto Božie dielo má svoju silu a jestvuje napriek množstvu rozličných neprajností i neprajníkov.**

Nebolo to ľahké pred 150 rokmi, ani pred 70 či 30 rokmi, ale nie je to ľahké ani v súčasnosti, keď Spolok svätého Vojtecha musí odolávať rôznym tlakom zvonka. Spolok svätého Vojtecha tu totiž nie je na to, aby si cezeň ktokoľvek presadzoval svoje osobné záujmy. Na to ho Andrej Radlinský nezaložil a na tento účel tu SSV nie je ani dnes. Ale ako pri každej činnosti platí: keď sa usilujete o dobré dielo, vždy vám bude zloba hádzaf polená pod nohy, aby vám v dobre bránila. **V konečnom dôsledku však Pán Boh všetko – aj tieto utrpenia – premení na dobro. Určite máte aj vy túto skúsenosť.**

Presne tak a jedným z tých dobier je vysoká kvalita knižnej produkcie SSV – čo sa týka autorov, titulov, grafického spracovania i tlače. Aj vďaka tomu má SSV knižnú produkciu, ktorá je rovnocenným konkurentom veľkých svetských vydavateľstiev. Môžem úprimne povedať, že z odborných kruhov dostávame len pozitívnu odozvu, čo nás – priznávam – veľmi teší. Pravdaže, máme radosť aj z prestížnych ocenení, ako je Red Dot Award či Najkrajšie knihy Slovenska. No zhrniem to takto: je nepopierateľne príjemné, keď dostaneme za našu prácu a snaženie takéto prestížne celoslovenské či dokonca celosvetové ocenenia, ale nám ide najmä o to, aby ľudia – veriaci i neveriaci, ktorí žijú vo svetskom prostredí, vnímali, že aj kresťanské vydavateľstvo dokáže vydávať kvalitné, hodnotné a pekné knihy. Dokonca i krásne knihy – medzi také patrí *Svätovojeťešská Biblia*, *Faust* a *Božská komédia*.

Kvôli oceneniam ste však tieto diela nevydávali; čo teda bolo prvotným motívom priniesť ich práve v uplynulých rokoch slovenskému čitateľovi?

O ocenenia vôbec nejde. Isteže, keď si niekto všimne našu prácu a ocení ju, poteší nás to. Dôležité je, aby sme vydávali kvalitnú literatúru: obsahovo – čo sa týka výberu autorov a textov; i vizuálne – čo sa týka formy – aby kniha bola vnútorne hodnotná a vizuálne príťažlivá. Budem sa opakovať: aby kniha bola krásna. Fiodor Michajlovič Dostojevskij kedysi povedal, že krása spasí svet. Robíme všetko pre to, aby knihy, ktoré prinášame našim čitateľom, boli kvalitné a krásne. Spolupracujeme s renomovanými odborníkmi, ku ktorým patrí napríklad grafické štúdio Pergamen v Trnave, alebo mnohí rešpekto-

vaní výtvarníci, ako je Miroslav Cipár, Ondrej Zimka, Martin Kellenberger a mnohí ďalší významní umelci.

Za všetkými publikáciami vrátane knižných klenotov ako *Faust* a *Božská komédia* sa ukrýva množstvo „neviditeľnej“ práce. Málokto z čitateľov si dokáže predstaviť, čo všetko predchádza vydaniu knihy. V každom prípade musí ísť o výborne zorganizovanú tímovú prácu – môže sa teda Spolok svätého Vojtecha pochváliť tímom ľudí, ktorí pracujú ako švajčiarske hodinky? Samozrejme, každý, kto pracuje v Spolku svätého Vojtecha, prikladá ruku k dielu. A ja by som chcel aj na tomto mieste poďakovať všetkým svojim spolupracovníkom v SSV, lebo bez nich by sa nedarilo robiť toto dobré dielo. Človek môže mať hocijaké plány a vízie, ale bez ochotných a nadšených ľudí by sa z toho možno nič nepodarilo zrealizovať.

**ROBÍME
VŠETKO PRE TO,
ABY KNIHY,
KTORÉ PRINÁŠAME
NAŠIM ČITATEĽOM,
BOLI KVALITNÉ
A KRÁSNE.**

Preto ďakujem každému, kto v rámci SSV pracuje s nadšením pre šírenie kresťanských hodnôt na Slovensku.

Niektó by mohol namietat, že tlačené slovo je dnes už prežitok. Prečo – podľa vás – je a bude stále záujem o tlačené knihy? A osobitne o knihy s katolíckym posolstvom?

Úlohou SSV je šíriť vzdelanosť. A tu sa vrátim k tomu, čo som hovoril na začiatku – ide nám o *Fidei et scientiae* – teda o prepojenie viery a vedy – viery, ktorá je uvedomelá, ktorá už má istú úroveň. Viera dospelého človeka predsa nemôže byť rovnaká, ako keď mal päť či sedem rokov. Dnes sme svedkami rôznych tendencií a posunov: či už je to smerom, ako sa zvykne hovoriť, k liberálnemu brehu – keď ide o istý „výpredaj“ vlastnej tradície, vlastného dedičstva; alebo je to posun, ktorý, žiaľ, vidíme dnes aj na Slovensku silno rezonovať – k tradicionalizmu, k úplnému uzavretiu sa do seba.

Veľký francúzsky teológ Yves Congar povedal, že tradícia je živá viera otcov; tradicionalizmus je mŕtva viera synov. A nám v Spolku svätého Vojtecha ide o to, aby sme dávali do popredia živú vieru otcov. Jednoducho my musíme túto tradíciu niesť, žiť, ohlasovať – a to práve dnes uprostred moderného sveta

21. storočia. Svätý Tomáš Akvinský napísal: *Gratia suponet naturam* – Milosť predpokladá prirodzenosť. Keby som to mal parafrázovať dnešným jazykom, povedal by som, že bez zdravého rozumu niet zrelej viery.

Inak by sa stal z našej viery i zo Spolku svätého Vojtecha iba múzejný exponát?

Áno, a navyše iná cesta ani nedokáže osloviť dnešný svet. Keď sa vrátíme k tlačenejmu slovu, na ktoré ste sa pýtali, tak za seba môžem povedať, že tlačené slovo pre mňa nie je prežitok. Keď držíte v rukách knihu, ktorá má krásnu výtvarnú a dizajnovú formu a zároveň ukrýva hodnotný obsah – tak to je podľa mňa umelecké dielo. Čitateľ si pri takej knihe preverí takmer všetky svoje zmysly: nielen zrak, hmat, ale aj čuch, keď mu zavonia tlačiarenská farba, i sluch, keď listuje stránkami. Každému, kto straší zánikom tlačenej knihy, by som odporúčal zísť do niektorého kníhkupectva a zasnúť, koľko je tam ľudí, ktorí si knihy kupujú, aby si ich mohli prečítať. Preto sa nebojím o budúcnosť tlačenej knihy.

Spolok svätého Vojtecha je unikátnou „ustanovizňou“. Má stále obrovskú členskú základňu. Čím všetkým však motivuje ľudí vrátane tých najmladších ročníkov, aby sa stali jeho novými členmi?

Spolok svätého Vojtecha je tu nepretržite od roku 1870. Sme najväčšie združenie katolíkov na Slovensku. Za komunizmu bolo členstvo v SSV zrušené – to je temná etapa dejín spolku, ale spolok fungoval aj počas obdobia totality. Pravdaže, máme predovšetkým staršiu členskú základňu, ale v posledných rokoch získavame každý rok aj veľmi veľa mladých ľudí – ročne je to vyše tritisíc-štyritisíc členov. Aj keď oslovujeme mladšie ročníky, vždy poukazujeme na našu tradíciu: že je to niečo živé, pričom sme pevne zakorenení v dedičstve našich otcov.

Exkluzívne iba pre našich členov prinášame každý rok výnimočné publikácie vrátane *Pútnika svätovojeťešského* – tieto tituly nejdú do priameho predaja, takže sa nedajú kúpiť. Mladšie generácie oslovujeme aj cez sociálne siete a rôzne ďalšie aktivity, ako bola interaktívna výstava o Andrejovi Radlinskom, ktorá putovala po školách pri príležitosti 200. výročia jeho narodenia.

Obnovili sme tiež tradíciu darovania členstva v Spolku svätého Vojtecha dieťaťu pri jeho krste. Obrazne povedané: futbaloví fanúšikovia vedia, čo je to byť priaznivcom svojho klubu – keď sa fanúšikovi narodí dieťa, oblieka ho do šiat v klubových farbách. Nás by veľmi potešilo, keby členstvo v Spolku svätého Vojtecha bolo pre našich členov podobnou srdcovou záležitosťou. ■

Celé znenie rozhovoru nájdete na www.katolickenoviny.sk.

V DEJINÁCH SSV SÚ ZAPÍSANÍ VEĽKÝMI PÍSMENAMI

Zakladajúci členovia, predsedovia, podpredsedovia či správcovia. Vďaka nim sa kultúrny a vydavateľský katolícky spolok rozrastal a prežil (hoci s obmedzeniami) až dodnes. Kto boli jeho najvýznamnejší dejatelia?

TEXT: ANNA STANKAYOVÁ, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

Zakladateľ Andrej Radlinský (1817 – 1879)

Kňaz, náboženský spisovateľ, redaktor, jazykovedec. Všestranne zameraný rodák z Dolného Kubína patril k najzaslúžilejším osobnostiam slovenského národného, kultúrneho i náboženského života 19. storočia. Ako kňaz pôsobil v Budíne, Zlatých Moravciach, Banskej Štiavnici (odtiaľ musel ako „pansláv“ utiecť do Viedne) a v Kútoch.

Už v mladosti spoluzaložil spolky miernosti, nedeľné školy i Slovenskú besedu. Bol vedúcou postavou aj pri vzniku Matice slovenskej v roku 1863. Aktívny bol tiež v tvorení. Napísal a vydal viac ako 40 kníh, redigoval *Slovenské noviny*, časopis *Cyrril a Method*, *Pešťbudínske vedomosti* a *Katolícke noviny*. Najhodnotnejšími dielami sú učebnica *Školník* z roku 1871 a *Nábožné výlevy* z roku 1850.

Za jeho životné dielo môžeme považovať založenie dnes 150-ročného Spolku svätého Vojtecha. Už v roku 1857 napísal: „Povstala vo mne myšlienka o založení zvláštno cirkevno-literárneho Spolku svätého Vojtecha.“ Napokon po mnohých útrapách vznikol v roku 1870 a Andrej Radlinský sa stal jeho čestným podpredsedom.

Správca Juraj Slotta (1819 – 1882)

Rodák z Rajca bol kňazom, publicistom, redaktorom i učiteľom. Aktivizoval sa v ľudovúchovnej a osvetovej činnosti, národnobuditeľskú prácu neskôr rozvinul v SSV. Bol

totiž jeho spoluzakladateľom a v rokoch 1870 – 1878 i prvým správcom, ktorý sa zaslúžil o budovanie a chod celej inštitúcie.

Hovorila o ňom ako o vynikajúcom rečníkovi, svoje básne predniesol na Velehrade aj v Ríme. Okrem vlastenecko-národnej i náboženskej poézie a bohato ilustrovanej knihy didaktických veršov pre deti vydával populárne knihy a hojne prispieval do mnohých periodík, medzi nimi i do *Katolíckych novín*.

Pokladník Ján Palárik (1822 – 1870)

Národného dejateľa, kňaza, novinára a politika poznáme najmä pre jeho dramatickú tvorbu (veselohry *Inkognito* či *Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri občínskoch*). Nemenej aktívnym a významným bol v horlivosti za občianske práva, národnú a sociálnu slobodu, bojoval za štúrovu spisovnú slovenčinu. Bol spoluzakladateľom *Pešťbudínskych vedomostí*, Matice slovenskej, podporovateľom vtedajších slovenských gymnázií. V rokoch 1852 – 1856 redigoval *Katolícke noviny*, prispieval však aj do mnohej inej tlače.

Do histórie Spolku svätého Vojtecha sa zapísal ako jeden zo zakladateľov a v roku 1870 bol i pokladníkom.

Správca František Richard Osvald (1845 – 1926)

Pochádzal z Hodruše-Hámrov a nebol len kňazom, ale i vydavateľom, redaktorom, publicistom a cirkevným hodnostárom. Venoval sa najmä lite-

rárnohistorickej a literárnokritickej publicistike, dejinám a popularizácii kazateľskej literatúry. Zostavil náboženské učebnice, príručky a v roku 1910 ho spolok poveril revíziou textu prekladu Biblie.

Aj on patril medzi spoluzakladateľov SSV, koncom 70. rokov 19. storočia bol jeho správcom, neskôr čestným 2. predsedom a od roku 1909 až do svojej smrti i čestným predsedom.

Správca Andrej Kubina (1844 – 1900)

Rodák z Moravského Svätého Jána organizoval spolky miernosti, prispieval do viacerých periodík, v roku 1887 založil a viedol spolkový mesačník *Pútnik*. Bol kňazom, básnikom, ľudovúchovným pracovníkom a redaktorom. Písal básne, pokúsil sa o preklad Danteho *Božskej komédie* či *Bible*. Hovoril viacerými jazykmi. Vďaka tomu prekladal diela zo španielčiny, z latinčiny, nemčiny a maďarčiny.

Druhý predseda Ján Krstiteľ Juriga (1806 – 1888)

Kňaz a cirkevný hodnostár z Gbiel prispieval do *Katolíckych novín* (1871 – 1880) a podporoval slovenských študentov teológie. Angažoval sa za vznik Spolku svätého Vojtecha – svojimi činmi i peniazmi. V roku 1870 ho zvolili za pokladníka spolku, neskôr v roku 1886 mal funkciu druhého podpredsedu; pre vysoký vek sa však funkcie o krátky čas vzdal.

Druhý predseda Šimon Klempa (1811 – 1903)

Rodáka z Lakšárskej Novej Vsi sme si pripomínali minulý rok v súvislosti so 170. výročím *Katolíckych novín* – bol totiž ich zakla-

dateľom a prvým redaktorom. Reprezentant najmladšej generácie bernolákovcov bojoval (nielen v novinách) najmä proti alkoholizmu, čo bol problém vtedajšej ťažkej spoločenskej situácie.

Tento kňaz, náboženský spisovateľ a ľudovýchovný pracovník mal významnú úlohu aj v Spolku svätého Vojtecha. Bol členom prípravného výboru na jeho založenie, v rokoch 1886 – 1901 bol jeho druhým predsedom a jeho prejavy zo zasadnutí vychádzali v kalendári *Pútnik svätovojeťský*.

Podpredseda Martin Kollár (1853 – 1919)

Kňaz, spisovateľ, národnokultúrny pracovník, redaktor a prekladateľ pochádzal z okresu Senica. Organizátor slovenského národného

hnutia bol tiež úzko spätý s *KN* i so *SSV*.

Bol redaktorom aj vydavateľom *Katolíckych novín*, redigoval *Pútnik svätovojeťský* a prispieval tiež do mnohých ďalších ča-

sopisov. Okrem toho prekladal náboženskú literatúru z nemeckého, maďarského a francúzskeho jazyka.

Od roku 1879 bol členom *SSV*, v rokoch 1895 – 1901 jeho podpredsedom a v rokoch 1901 – 1919 pôsobil ako jeho správca.

Podpredseda Pavol Blaho (1844 – 1938)

Publicista, redaktor, kultúrny pracovník a kňaz sa narodil v Skalici. Na Záhorí zakladal a podporoval kultúrne a sociálne spolky,

prednášal poznatky z poľnohospodárstva. Tiež od roku 1870 redigoval *KN* a neskôr i *Kazateľňu*, kde uverejňoval literárne a publicistické práce.

V *SSV* bol činný ako podpredseda (1908 – 1918) a od roku 1921 až do svojej smrti bol jeho čestným členom.

Predseda Andrej Hlinka (1864 – 1938)

Rodený Ružomberčan bol kňazom, náboženským spisovateľom a politikom. Zakladal čitateľské aj gazdovské podporné spolky,

potravinové družstvá či spolky miernosti. Vydával a prispieval do viacerých novín, národne sa angažoval.

V roku 1913 založil v Žiline Slovenskú ľudovú stranu a stal sa jej predsedom, podporoval vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Od roku 1920 až do roku 1938 bol predsedom *SSV*. Spolu s politikom a kňazom Ferdinandom Jurigom sa snažil oživiť stagnujúce spolkové aktivity, hlavne vydavateľskú činnosť.

Správca Ján Pöstényi (1891 – 1980)

Kňaz, kultúrny historik, redaktor mal korene v Kuklove. Organizoval kultúrny život a bol publicistom v národnom

i cirkevnom duchu. Veľký význam mal najmä pre *SSV*. Vo funkcii správcu (1920 – 1945) zreorganizoval a materiálne vybudoval jeho činnosť, rozšíril ho vo vydavateľskej, v knižničnej a archívnej oblasti. Založil Literárno-vedecký odbor, Múzeum Františka Richarda Osvalda, knižnicu i archív, pričínal sa o vydanie *Slovenského misála*, *Svätého písma* aj *Jednotného katolíckeho spevníka*.

Vydal práce z histórie Trnavy, Spolku svätého Vojtecha aj o slovenských národovcoch, spolupracoval na súpise fondu archívu *SSV*. V rokoch 1968 – 1969 bol podpredsedom *SSV* a od roku 1953 až do svojej smrti jeho doživotným čestným správcem. ■

ĎALŠIE VÝZNAMNÉ MENÁ

Móric Alster (1827 – 1894)

– kňaz a osvetový pracovník bol podpredsedom *SSV* v rokoch 1885 – 1894. Šíril a podporoval slovenskú tlač a knihy. Svojimi článkami prispieval do *Cyrilla a Methoda* i do *Katolíckych novín*.

Jozef Boltižár (1821 – 1905)

– kňaz a cirkevný hodnostár bol v rokoch 1876 – 1905 predsedom spolku.

Jozef Buday (1877 – 1939)

– kňaz, spisovateľ, publicista a politik mal v rokoch 1927 – 1938 funkciu podpredsedu, krátko i predsedu *SSV*. V tvorbe sa orientoval na ľudovýchovnú a náboženskú tematiku.

Jozef Čársky (1886 – 1962)

– biskup a kultúrny činiteľ spolkovou prá-

cou prebúdzal národný život na východnom Slovensku. Predsedom spolku bol v rokoch 1940 – 1950.

Pavol Novák (1829 – 1909)

– kňaz a stredoškolský učiteľ pôsobil na viacerých pozíciách v *SSV* – bol tajomníkom, správcem, čestným podpredsedom i čestným predsedom. Spolok podporoval najmä finančne, daroval mu celý svoj majetok.

Martin Branislav Tamaškovič (1803 – 1872)

– národnokultúrny pracovník a mecén patril medzi zakladajúcich členov *SSV* a spolok podporoval aj finančne.

Juraj Tvrdý (1780 – 1865)

– kanonik, duchovný národný buditeľ sa oficiálneho vzniku *SSV* už síce nedožil, právom ho však považujeme za jednu zo zakladajúcich osobností. Vyvinul veľké

úsilie na získanie súhlasu vysokej cirkevnej hierarchie na založenie spolku a bol i jeho mecénom.

Ferko Urbánek (1858 – 1934)

– literárne a kultúrne činný dejateľ bol v rokoch 1904 – 1921 spolkovým tajomníkom. V období pomaďarčovania vykonával národnobuditeľskú misiu.

Valér Vnuk (1894 – 1958)

– publicista, redaktor a prekladateľ bol organizátorom katolíckej kultúry a tlače, vydával učebnice, písal divadelné hry. V rokoch 1927 – 1951 pôsobil ako tajomník *SSV*.

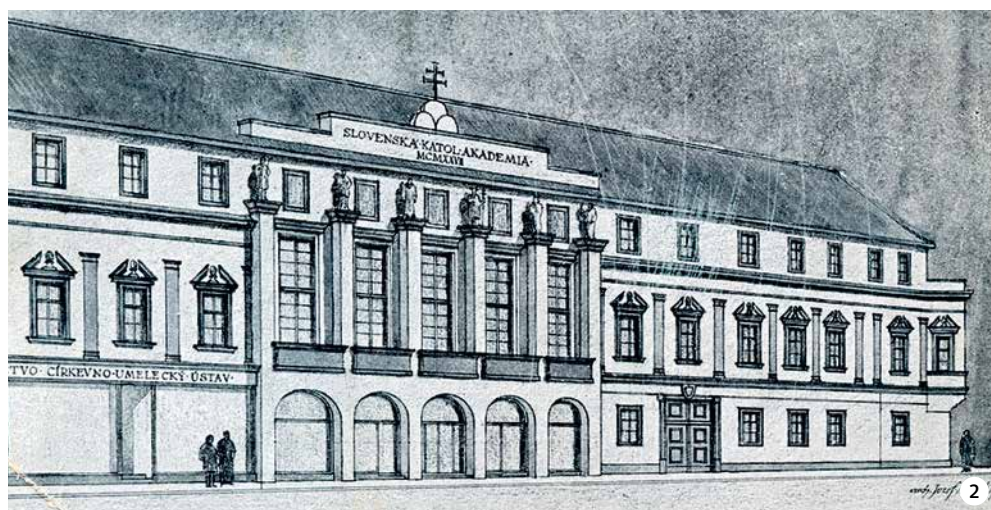
Štefan Závodník (1813 – 1885)

– kňaz, národnokultúrny, ľudovýchovný a osvetový pracovník bol zakladajúcim členom *SSV* a v rokoch 1870 – 1885 jeho prvým podpredsedom.

ZOZNÁMTE SA S HISTÓRIOU SSV NA FOTOGRAFIÁCH

Vedeli ste, že v trnavskom sídle Spolku svätého Vojtecha bolo v minulosti múzeum? Alebo videli ste, na akých strojoch sa tlačili knižky v 30. rokoch 20. storočia? Pozrite si historickú galériu zaujímavostí zo spolkového života.

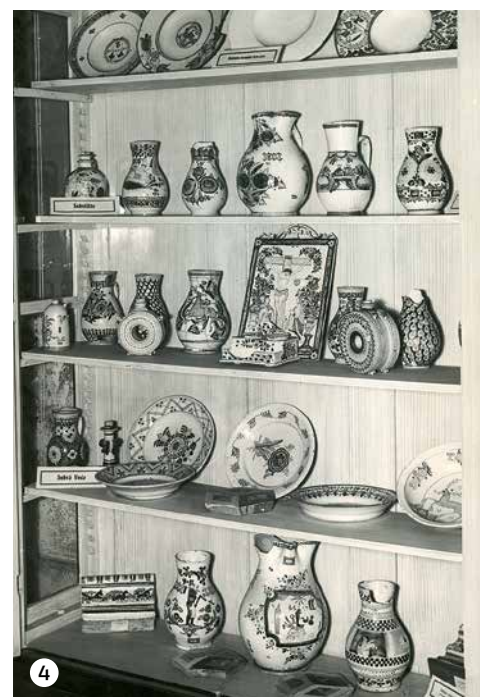
PRIPRAVILA: ANNA STANKAYOVÁ, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

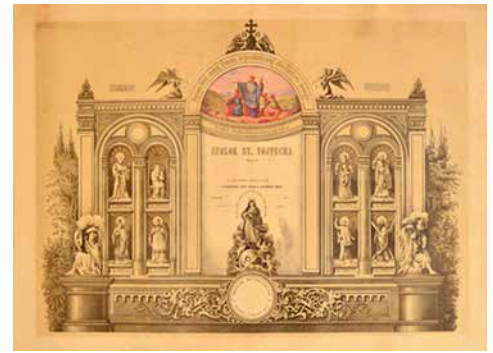

1) TOTO JE MUŽSKÁ ČASŤ RODINY ZAKLADATEĽA NAJSTARŠIEHO KATOLÍCKEHO VYDAVATEĽSTVA NA SLOVENSKU ANDREJA RADLINSKÉHO (SEDIACI V PRAVO). JE NA NEJ JEHO OTEC ANDREJ RADLINSKÝ (SEDIACI VĽAVO) A DVAJA BRATIA ŠTEFAN (TIEŽ KŇAZ) A JÁN. CHÝBA EŠTE ICH SESTRA MÁRIA A MATKA ALŽBETA, ROVNAKO I BRAT JOZEF, KTORÝ ZOMREL AKO 19-ROČNÝ. FOTOGRAFIA VZNIKLA PŘIBLIŽNE V 50. ROKOCH 19. STOROČIA.

2) SPOLEK SVÄTÉHO VOJTECHA V TRNAVE CHYSTAL V 20. ROKOCH 20. STOROČIA VEĽKOPÉŤ PRESTAVBU SVOJHO SÍDLA. NAPOKON Z PŮVODNÝCH HONOSNÝCH PLÁNOV Z ROKU 1926 ZIŠLO.

3) SÚČASŤOU SÍDLA BOLA I DNES UŽ NEEKZISTUJÚCA VLASTNÁ TLAČIAREŇ. NA ZÁBERE Z ROKU 1930 VIDNO OKREM STARODÁVNÝCH TLAČIARENSKÝCH STROJOV AJ UŽ VYTLAČENÉ STRANY KNÍH A SPOLKOVÝCH PERIODÍK.

4) OD ROKU 1935 BOLO V PRIESTOROCH SPOLKU MÚZEUM FRANTIŠKA RICHARDA OSVALDA. ZBIERKU TVORILI OBRAZY, NUMIZMATICKÉ PAMIATKY, VYKOPÁVKY Z TRNAVSKÉHO OKOLIA, LITERÁRNO-HISTORICKÉ PAMÄTNOSTI A PREDMETY SLOVENSKEHO ĽUDOVÉHO UMENIA Z OKOLIA TRNAVY – OD KERAMIKY PO KROJE. V ROKU 1949 MUSEL SPOLOK BUDOVU MÚZEA ODPREDÄŤ MESTU PRE POTREBY SUSEDIACEHO MESTSKÉHO DIVADLA. V SEPTEMBRI 1954 V TRNAVE ZRIADILI KRAJSKÉ MÚZEUM (OD ROKU 1960 ZÁPADOSLOVENSKE MÚZEUM), DO KTORÉHO V ROKOCH 1954 – 1962 POSTUPNE ZBIERKU PRESŤAHOVALI.

5) KOMPLEX BUDOV SSV V 30. ROKOCH 20. STOROČIA MENIL SVOJ VZHĽAD A MEDZI DVOMA STARŠÍMI DOMAMI VYRÁSTOL ŠTVORPODLAŽNÝ OBJEKT S TLAČIARŇOU, OBCHODMI A SLUŽOBNÝMI BYTMI. NA FOTOGRAFII Z ROKU 1928 VIDNO ZAČIATKY JEHO STAVBY.

6) V ROKU 1952 SA PÚTNIK SVÄTOVOJTEŠSKÝ DOSTÁVAL K ČLEKOM SPOLKU NA DREVENOM VOZE, KTORÝ ŤAHALI KONE.

NA ZÁVEREČNÉ ŽELANIE PRE NÁŠ JUBILUJÚCI SPOLOK SI POMÔŽEME SLOVAMI Z MESAČNÍKA PÚTNIK Z NOVEMBRA 1929, KEĎ SA BLÍŽILO 60. VÝROČIE ZALOŽENIA SSV: NA JEHO STOPÄTDESIATINY ZÍSKAJTE MU KAŽDÝ ASPOŇ JEDNÉHO NOVÉHO ČLENA. „PODOBNE ODPORUČAJTE JEHO VYDANIA, ABY NA VIANOCE NEBOLO STROMČOKA, BETLEHEMKA A SLOVENSKEHO KATOLÍCKEHO PRÍBYTKU, KDE BY SA NESKVELA AJ SVÄTOVOJTEŠSKÁ KNIHA.“

TAKTO SA V PRIEBEHU DESAŤROČÍ MENIL VIZUÁL PAMÄTNÝCH LISTOV PRE RIADNYCH A ZAKLADAJÚCICH ČLENOV SSV, KTORÉ DOSTÁVALI NA VÝROČIA SPOJKU. ZAKLADAJÚCIMI ČLEMI PODĽA STANOV Z ROKU 1930 BOLI TÍ, KTORÍ OBETOVALI V PROSPECH SPOJKU 1 000 KČS, DNES JE TO 500 EUR.

DUCHOVNÝ POTENCIÁL SI DODNES ZACHOVAL

Počas svojej existencie si prešiel SSV niekedy i menej radostnými etapami. K nim patrí obdobie totality, keď nesloboda diktovala úlohy mnohým verejným i cirkevným ustanovizniam. Oslovili sme PAVLA JAKUBČINA z Katedry histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity, aby nám poodhalil, o čo sa v súvislosti s najväčším spolkom na Slovensku usilovali vtedajší mocní.

TEXT: PETER SLOVÁK, SNÍMKA: ARCHÍV KN

POĎME SI TEDA UROBIŤ MALÚ SONDU

do čias, keď sa všetko sústredilo v rukách jednej strany, ktorá rozhodovala o svetlých zajtrajškoch aj za cenu likvidácie toho, čo malo hodnotu a zveľaďovalo duchovný potenciál krajiny.

Začalo sa to oveľa skôr

Nástupom totalitného režimu v päťdesiatych rokoch 20. storočia došlo k obmedzeniu činnosti SSV. Otázka však znie, kedy presne k tomu došlo.

Pavol Jakubčín vysvetľuje: „Možno povedať, že Spolok svätého Vojtecha sa do ‚pozornosti‘ komunistických predstaviteľov nedostal až po uchvátení všetkej moci v štáte, teda po februári 1948. Snahy o jeho využitie sa objavili už krátko po vojne, v lete 1945. Práve v tomto období prijalo Predsedníctvo Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska uznesenie, podľa ktorého sa mal spolok dostať do ‚pokrokových rúk‘ a zaktivizovať svoju činnosť. Vykonaním uznesenia bol poverený Ladislav Novomeský a Gustáv Husák.“

Zásahy do personálnych štruktúr

Natíska sa otázka, aký bol dôsledok. Bádateľ obdobia totality naznačuje: „V júni 1945 vykonalo Povereníctvo SNR pre školstvo a osvetu dva zásahy do personálnej štruktúry spolku. Najprv začiatkom júna zbavilo funkcie dlhoročného správcu spolku Jána Pöstényiho (1891 – 1980) a o pár dní neskôr zrušilo pôsobnosť aj správneho výboru spolku. Následne povereníctvo vymenovalo pre spolok novú správnu komisiu. Do nej boli okrem niektorých pôvodných členov menovaní aj viacerí kňazi, pokladaní komunistami za ‚pokrokových‘, ako napríklad Jozef Straka, Jozef Fiala-Udavský či Vincent

Šinkovič-Petrovský. Treba dodať, že povereníkom pre školstvo bol v tom čase práve Ladislav Novomeský. Jozef Straka, ktorý vtedy pracoval aj ako kultúrny referent práve na Povereníctve SNR pre školstvo a osvetu, na jednom z nasledujúcich zasadnutí správneho výboru SSV navrhol, aby sa Spolok svätého Vojtecha zlúčil s organizáciou s názvom Slovanský katolícky výbor. Táto organizácia mala veľmi blízko ku komunistickej strane a tomu zodpovedali aj jej aktivity. Hlavným cieľom bolo šíriť medzi katolíckym obyvateľstvom myšlienky spolupráce a priateľstva so Sovietskym zväzom, ale aj presadzovanie idey utužovania vzťahov medzi ostatnými slovanskými národmi na základe cyrilometodskej tradície. Personálne pozostával Slovanský katolícky výbor z niekoľkých kňazov a rehoľníkov, hlavnými postavami boli už spomenutí Jozef Fiala-Udavský a Vincent Šinkovič-Petrovský.“

Falošné aktivizovanie spolku

Snaha dostať spolok do ‚pokrokových rúk‘ sa teda čiastočne podarila. Pavol Jakubčín však pokračuje: „Druhá časť uznesenia ÚV KSS hovorila aj o zaktivizovaní činnosti spolku, čím komunisti určite nemysleli zvýšenie vydávania náboženských kníh. Azda prvým prejavom želaného aktivizovania bolo, keď SSV začal v polovici augusta 1945 vydávať nový časopis s názvom *Pútnik cyrilometodský*. Časopis sa usiloval rozvíjať práve ideu slovanskej kresťanskej vzájomnosti a v jeho redakcii bol aj Jozef Fiala-Udavský a Jozef Straka, ktorý patril do úzkej skupiny kňazov, ktorí boli dokonca členmi Komunistickej strany Slovenska. Komunistická strana neskôr časopis vyzdvihla ako jediný, ktorý nevyjadruje stanoviská nepriaznivé voči KSS a orientuje sa na slovanskú myšlien-

ku. Ďalšiemu rozvoju spolupráce medzi SSV a Slovanským katolíckym výborom, ako aj zrejme ich zamýšľanému spojeniu pravdepodobne zabránil razantný postup slovenských biskupov. Tí po spoločnej porade v auguste 1945 existenciu a činnosť výboru odmietli. Keďže väčšina jeho členov – kňazov rozhodnutie biskupov rešpektovala, výbor postupne svoju činnosť ukončil.“

Zlom

Napriek uvedeným pokusom o personálne ovládnutie SSV sa mu až do roku 1948 darilo úspešne rozvíjať svoje aktivity.

„Zlom prišiel krátko po februárovom prevrate v roku 1948. Povereníctvo vnútra ustanovilo začiatkom marca 1948 do Spolku svätého Vojtecha národného správcu, ktorý mal byť akýmsi dozorným orgánom nad jeho činnosťou. Stal sa ním jeden z ďalších ‚pokrokových‘ kňazov, Alexander Horák (1911 – 1994), ktorý bol neskôr valným zhromaždením spolku zvolený aj za jeho predsedu. Národný správca bol tiež dosadený aj do tlačiarne spolku. Pri Spolku svätého Vojtecha bola vytvorená tlačová rada, ktorá mala určovať obsahovú náplň vydávaných periodík a dozeráť na ich správnu líniu. Spolok síce nebol úplne zrušený, ale jeho dovtedajšie mnohostranné aktivity boli výrazne obmedzené. Vydavateľské aktivity mali postupne zaniknúť s neustále klesajúcim prídelom papiera,“ dopĺňa odborník.

Vonkajšia „fasáda“

Formálne teda SSV fungoval aj počas vlády komunistov. Dokonca počas totality vychádzal aj *Pútnik svätovojtešský*. Paradoxne najvyšší náklad dosiahol v roku 1953, samozrejme, so zreteľnými politickými

Rozpráva
v slovenskom skle...

minulom čísle Kat. novin sa. že v Krušovskej Hute costol. Táto stručná správa nám rozpráva, ktorá udia.

r. 1936. Vtedy sme sa do tragédie sklárskej osady tej Hute. Kedysi, viac, ako čím, pevnosťou osud proletariatu v tieto končiny, podory na samých hraniciach -poľských vyše 10 km, na ad od Bardejova, kde kupať chodí, niekoľko sklárin. Postavili si sklársky va bolo dosť a robilo sa ári fúkať šeravú tekutinu a in rozpadávajú. Skláreň etkom istej košickej starovej firmy so sídlom, ktorá 18 či v vypočitavosti alebo k sklárskeho kartelu, jednechata padnúť sklársky, príšla o chlieb a upadla do j bledy, ako si len možno íť. Nastal záľutný boj medzi mi a firmou, ktorej najdliežalo na živote či smrti o sto robotníkov. Podľa lepotvorských zákonov nevyrábať, lebo úradná škica edovovala. V spomenutom a samom pokraji hladovej eď tuberkulóza riedila rady í mladých, záľali robotníci dením škicového mladého siahli po svojpomoci: pre- etko, čo mali, posledná perivové zariadenia, a tak sa na o tuším do statisíc korún. lo sa družstvo, zaistilo sa zo štátnych lesov a sklári pracovať na svojom. Bez ka- bez úveru, bez reklámy, na-

NÁSTUPOM
TOTALITNÉHO
REŽIMU
V PÄTDESATYCH
ROKoch 20.
STOROČIA DOŠLO
K OBMEDZENIU
ČINNOSTI SSV.

vsuvkami. Prečo to komunisti nestopli úplne a na čo to slúžilo, Pavol Jakubčín ozrejmuje: „Komunistický režim v Československu si do určitej miery zakladal na budovaní akejosi vonkajšej, fasády, podľa ktorej bola v štáte dodržiavaná náboženská sloboda. To je dôvod, prečo napriek mnohým tvrdým zásahom voči Cirkvi boli v spoločnosti tolerované aj viaceré prejavy náboženského života. Patrili k nim napríklad náboženské púte, vyučovanie náboženstva na základných školách či vydávanie *Katolíckych novin* a podobne. Hoci všetky tieto prejavy náboženského života boli štátnou mocou kontrolované a obmedzované, dočasne slúžili ako dôkazy ‚náboženskej slobody‘ v štáte. Sem možno zaradiť aj existenciu Spolku svätého Vojtecha, ktorý síce existoval, ale nemohol naplňovať všetky svoje pôvodné funkcie.“

Nepotrebná náboženská literatúra

Napriek tomu bol SSV pre komunistickú ideológiu „nebezpečný“. Pavol Jakubčín hovorí: „Nebezpečné, alebo skôr nežiaduce bolo predovšetkým ‚zvyšovanie religiozity‘, teda rozvíjanie a upevňovanie náboženského života obyvateľstva. Z tohto dôvodu bolo v spolku úplne zastavené vydávanie náboženských kníh, ktoré by mohli ľuďom

Začalo sa expedovanie podielových kníh
Spolku sv. Vojtecha

Aké sú tohorodné podielové knihy SSV. — 660.000 kníh o celkovej váhe 880 q. — 10.032 km dlhý papierový pás. — Práca expedície Spolku. — Rozposielanie potrvá vyše mesiaca.

V mnohých listoch, ktoré prichádzajú do Spolku sv. Vojtecha v Trnave, i do redakcie našich novin, v posledných dňoch často sa ozývajú trpezlivá otázka: „Čo je s podielovými knižkami Spolku?“ Nečuduje, me sa tomu. Členovia SSV, ktorého cieľom je „povznášať slovenskú katolícku literatúru a nábožensko-mravnú ľudovú tvorbu“ (4 § spolko- vých stanov), vždy netrpezlivo čakali podielové knihy. Lebo veď po dlhý čas svätovojtešské podieľy boli, takmer jediným čítaním, prístupným pre pracujúci ľud, z ktorého radov sa regrutovala pravačná časť členstva v SSV. Kto bol členom SSV len 10 rokov, už z podielových kníh mal knižničku. A kto si takto čítanie obľúbil, ten siahol aj za inými knihami, ktoré šíry jeho rozchad a dvíhaly jeho kultúrnu úroveň.

Kladný pomer členov SSV k tlačnému slovu je teda už akosi tradičný. Nuž, nie div, keď aj začiatkom tohto roku „vojtechári“ netrpezlivo sa spytujú, čo je s podielovými knihami. Budú — rozdávať? Ak áno, aké a kedy?

Nuž, práve na ukončenie tejto zvedavosti chceme venovať tieto riadky. Áno, podielové knihy budú! Práve ich začínajú expedovať.

Nezasvätený človek ani si predstaviť nemôže, čo je to za práca také stavil' nevie, čo je to za expedovanie svätovojtešských podielových kníh. Už tie prípravné práce! Predovšetkým treba naklopať, keď saoznam všetkých členov Spolku, ktorí majú dostať podielové knihy. Tieto sornamy (pre svoje jednatel'stvá), dostanú jednotliví jednatelia SSV spolu s úpravami. Oni potom vyberú do členov tohorodný prispievok Kčs 40.— a rozdájú knihy.

Tohorodné podielové knihy SSV

sú príjemným prekvapením. Sú tri: tradičný kalendár „Pátalk svíta“, román od J. S. Baara „Vojtešský“,

do- stali by sme „knižný pás“ 185 km a 300 m dlhý, t. j. mohli by sme nim „vydlážditi“ vzdialenosť dosť väčšiu ako z Košíc do Važca alebo z Bra- tislavy až za Dubnicu n. Váhom. A keby sme položili vedľa seba na výšku jednotlivé listy 220-tisícového nákladu všetkých troch podielových kníh, dostali by sme „papierový pás“ až 10.032 km dlhý, čo znamená na väčšiu vzdialenosť ako 20 ráz z Bratislavy do Košíc a späť. Tieto

tri knihy v 220-tisícovom náklade,

teda spolu 660.000 kníh, je to obrovské množstvo. No, expedícia Spolku sv. Vojtecha v Trnave musí

knihy, takrečeno už ani nevie, kde mu hlava stojí. A ľudia, ktorí pracujú v expedícii Spolku, prirodzene, tiež nezahŕajú.

Pri expedovaní podielových kníh

musia totiž zabaliť 660.000 kníh. Musia vyexpedovať knihy 1890 jednatel'stvám SSV, čo však znamená nie 1890, ale oveľa viac balíkov, nakoľko maximálna váha jedného balíka môže byť 25 kg. A tu ide o 88.000 kg kníh! Na zabalenie celého tohto množstva kníh použije sa do 30 q baliaceho papiera, do 600 kg špagátu a vyše 10 kg lepu. Vyše mesiaca bude pracovať teraz 6 ľudí expedície SSV v Trnave s najväčším vypätím síl, a to vo dne, v noci. Prícom sa domne vyexpeduje asi 8000 výtlačkov. EĽ, veru sa i započíta pri výtlačkoch. No, robia túto prácu svedomito a s láskou. Pravda, horúco bude teraz ťať za mesiac nielen v expedícii SSV v Trnave, ale aj na pošte a na železnici. Čez deň a cez noc zabalená a na odoslanie pripravená balíky podielových kníh sa potom ráno vyvezú na železničnú stanicu, nakoľko pôjdu nákladnými vlakmi, alebo sa naložia priam do poštového auta, aby ich pošta doručila.

Poradie rozosielania

je podľa jednotlivých diecéz, a to na základe „zákona spravodlivosti“, t. j. začína sa rozosielanie podie-

prichádzajú do Spolku po podielové knihy. Toto poradie rozposielania kníh sa prísne zachováva. Preto nech ani jednotliví členovia, ani jednatelia SSV neurgujú podielové knihy! Každý dostane ich, len troška trpezlivosti ešte! Je síce pravda, že členovia SSV boli navyknutí dostať podielové knihy ešte pred Novým rokom. No, ani terazšie troška oneskorené rozosielanie podielov, zavinené určitými technickými ťažkosťami, nie je na škodu podstatným vým rokom. „Cestou krížovou“, ani veci. Román „Cestou krížovou“, a dokumentárne, poučné dielo „Boj za mier — boj za život“ nie sú viazané k tomu alebo onému dňu, ale ostanú trvalým prínosom do rodinných knižnic našich pracujúcich ľudí — členov SSV. A ani kalendár „Pátalk svíta“ na rok 1952 nesmie sa brať len ako kalendár, ale ako akýsi ‚katolícky almanach aktualít, poučenia a zábavy‘, ktorý tiež dostane v knižnici rodín členov Spolku svoje čestné miesto.

—dva—

pomáhať spoznávať a prehľbovať ich vieru. Čo vychádzať mohlo, boli prísne cenzurované *Katolícké noviny* a časopis *Duchovný pastier*, ktorý bol periodikom pre kňazov. Spomedzi neperiodických publikácií mohli vychádzať modlitebné knižky — *Jednotný katolícky spevník (JKS)*, katechizmy a skriptá pre poslucháčov bohosloveckej fakulty v Bratislave. Výnimočne boli vydané aj liturgické knihy. Štátna moc však počítala s tým, že mladá generácia, ktorá už nebude ‚zasiahnutá‘ vierou v Boha, nebude potrebovať ani tieto knihy a ich náklad sa bude postupne znižovať.“

Značné materiálne, ale i morálne straty Spolku svätého Vojtecha po roku 1948 boli teda neodškriepiteľné. Avšak i pred rokom 1989 v katolíckej obci boli osobnosti napríklad z podzemnej Cirkvi, ktoré sa snažili aj počas komunizmu istým spôsobom o zvrátenie situácie, respektíve suplovať jeho činnosť. Odborník z Trnavskej univerzity objasňuje: „Keďže SSV nemohol naplňovať funkciu vydávania kvalitnej náboženskej literatúry, ktorá by viedla k prehľbovaniu náboženského života veriacich, bol medzi ľuďmi po takejto literatúre, prirodzene, veľký dopyt. Do určitej miery ho pomáhali nasýtiť samizdatové kresťanské časopisy, pri vydávaní ktorých sa angažovala práve podzemná alebo skrytá Cirkev. Na Slovensku v 70. a 80. rokoch 20. storočia boli vydávané približne dve desiatky samizdatových kresťanských časopisov. Dôležitú úlohu zohrávali aj knihy pašované zo zahraničia. Pri ich vydávaní spĺňali nezastupiteľnú úlohu Slováci žijúci v exile. K najväčším vydavateľom náboženskej literatúry v slovenčine patrili Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme, vydavateľstvo a tlačiareň Dobrá kniha, ktoré viedli slovenskí jezuiti v Kanade či salezián Anton Hlínka, ktorý pôsobil v Mníchove. Pri pašovaní a distribúcii kníh po Slovensku sa opäť angažovali aktivisti podzemnej Cirkvi.“

I napriek predloženým skutočnostiam vyplývajúcim z tohto 40 rokov pokriveného chápania náboženskej slobody môžeme konštatovať, že Spolok svätého Vojtecha nestratil svoj duchovný potenciál. Pre nás, ktorí sme tu, je to výzva, aby sme si nielen vážili dar slobody slova a s ním súvisiace vydavateľské aktivity náboženskej literatúry, ale v budúcnosti vedeli zaujať aj správny a razantný postoj pri obrane základných práv katolíkov. ■

I napriek predloženým skutočnostiam vyplývajúcim z tohto 40 rokov pokriveného chápania náboženskej slobody môžeme konštatovať, že Spolok svätého Vojtecha nestratil svoj duchovný potenciál. Pre nás, ktorí sme tu, je to výzva, aby sme si nielen vážili dar slobody slova a s ním súvisiace vydavateľské aktivity náboženskej literatúry, ale v budúcnosti vedeli zaujať aj správny a razantný postoj pri obrane základných práv katolíkov. ■

Pavol Jakubčín (36)

odborný asistent na Katedre histórie FF TU v Trnave, zaoberá sa obdobím totality v Československu Snímka: archív -PJ-

PREDAJNE DOSTALI MODERNÝ VZHĽAD

V súčasnosti má Spolok svätého Vojtecha 23 predajní po celom Slovensku od Šaštína po Sninu. Viaceré z nich prešli v poslednom období rekonštrukciou alebo aspoň menšími úpravami. Cieľom bolo vytvoriť pútavejšie miesto pre zákazníkov.

TEXT: LUCIA LAUKOVÁ, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

AKO DOSTALI MODERNÝ DIZAJN knihy vydávané Spolkom svätého Vojtecha, tak aj predajne najväčšieho kresťanského vydavateľstva na Slovensku sa odeli do nového šatu. Zákazníkov tak vítajú pekné, čisté a prehľadné priestory, ktorým dominuje kombinácia bieleho nábytku a drevených prvkov.

„V prvom rade bolo našim cieľom, aby sa zákazníci cítili v predajniach Spolku svätého Vojtecha príjemne,“ vysvetľuje Vojtech Leffler, vedúci obchodu SSV. „V spolupráci s architektkou Evou Šperka a štúdiom vizuálnej komunikácie sme vytvorili návrh moderných samoobslužných predajní s jednotným dizajnom. Zákazník tak má možnosť vybrať si sám a slobodnejšie sa pohybovať po predajni,“ dodáva.

Jednotný dizajn sa zaviedol vo všetkých zrekonštruovaných predajniach. „Všade to

však vyzerá trochu inak, keďže jednotlivé obchodné prevádzky majú rôzne rozmery a rozličné priestorové dispozície,“ ozrejmuje vedúci hospodárskeho oddelenia Ján Lauko.

Nové zariadenie

Rekonštrukciami prešli všetky tri predajne v Nitre a takisto prevádzky v Trnave, Ružomberku, Banskej Bystrici, Košiciach či v Spišskej Novej Vsi. Menšie úpravy sa robili v Michalovciach, Topoľčanoch a v Púchove.

Pri obnove interiéru sa menila podlaha, osvetlenie či sklady. Viaceré predajne prechádzali rekonštrukciou aj preto, že v nich už dosluhovalo staré zariadenie, ktoré bolo potrebné vymeniť. „Niektoré nábytky mali aj tridsať rokov. Tie sa dali preč a vybralo sa nové vhodné zariadenie. Spolok zakúpil typi-

zovaný kancelársky nábytok, ktorý následne podľa dizajnových požiadaviek dorábal ešte stolár. V predajniach, kde bol novší nábytok, sa priestor iba upravoval, aby vyzeral dobre z estetickej stránky,“ približuje vedúci hospodárskeho oddelenia.

Dôležitým prvkom úprav bolo aj zjednotenie priestoru výkladu. Po starom to bolo totiž tak, že vo výklade bolo vystavených veľa vecí, cez ktoré nebolo vidno dovnútra predajne. Tým, že je po novom tento priestor voľnejší, ľudia vidia do prevádzky aj z ulice. Vďaka tomu ich môže niečo zaujať a prídu si to dovnútra kúpiť.

Pozitívna odozva

Spolok zaznamenal efekt medzi zákazníkmi okamžite. „Mnohí boli milo prekvapení radikálnou zmenou dizajnu a doteraz sme nedostali negatívnu reakciu. Návštevníci si pochvalujú možnosť samostatného výberu kníh a ostatného sortimentu. Vo viacerých predajniach sme po úprave interiéru zaznamenali zvýšené tržby a verím, že sme si aj získali nových priaznivcov,“ hovorí vedúci obchodu Vojtech Leffler.

Sortiment sa nemenil

Mnohých určite zaujíma, či sa s obmenou predajní zmenil aj ponúkaný sortiment. „Nie, sortiment sa zásadne nemenil, úprava sa týkala len prehľadného umiestnenia a uloženia tovaru podľa tém. Pravdaže, usilujeme sa reagovať na potreby zákazníkov a náš sortiment pravidelne dopĺňame a inovujeme. Dbáme však na to, aby sme v duchu nášho poslania viedli veriacich k uvedomenému prežívaniu viery,“ vysvetľuje vedúci obchodu.

Byť nablízku ľuďom

Niekoľko predajní bolo v minulých rokoch zatvorených, iné pribudli alebo boli zrekon-

štruované. Podľa čoho SSV vyhodnocuje rentabilitu jednotlivých obchodných prevádzok? „Pri rozhodovaní, ktorú predajňu zavrieť a ktorú ponechať, nepostupujeme čisto z komerčného hľadiska. Poslaním Spolku svätého Vojtecha je byť v službe viery a vedy – ako to hlása jeho motto. V niektorých mestách preto predajne nechávame otvorené, hoci prinášajú minimálny zisk, aby sme boli nablízku ľuďom a aby nemuseli cestovať ďaleko, keď potrebujú niečo z nášho sortimentu. Na druhej strane sme v minulosti museli niektoré predajne zatvoriť, lebo ich prevádzka už bola neúnosná a ohrozilo by to fungovanie ďalších predajní. Bolo to však vždy iba v prípadoch, keď bola na danom mieste alternatíva alebo bola nablízku iná predajňa SSV. Dnes je náš sortiment kaž-

dému dostupnejší aj vďaka e-shopu, preto verím, že ak by sme v budúcnosti museli niektorú predajňu zrušiť, nebude to také bolestné,“ konštatuje Vojtech Leffler.

Predajňa v nákupnom centre

SSV má aj jednu predajňu v nákupnom centre v Nitre na sídlisku Chrenová. Sú s tým spojené nejaké výhody? „Myslím si, že všetko má svoje výhody aj nevýhody. Rozdiel v návštevnosti je oproti iným prevádzkam minimálny, do predajne však ľahšie zavítajú zákazníci, ktorí by možno inak do nej nezašli. Ďalšou výhodou sú dlhšie otváracie hodiny a možnosť pohodlného parkovania,“ vymenúva Vojtech Leffler.

Na otázku, či SSV plánuje zriadiť predajne aj v iných obchodných centrách, odpovedá:

1) NOVÉ PRIESTORY PREDAJNÍ (NA SNÍMKE JE PREDAJŇA V BANSKEJ BYSTRICI) SÚ PREHLADNEJŠIE A ZÁKAZNÍK MÁ MOŽNOSŤ SAMOOBSLUHY.

2) JEDNU PREDAJŇU MÁ SSV AJ V NÁKUPNOM CENTRE – KONKRÉTNE JE TO OC CENTRO NITRA.

3) ZREKONŠTRUOVANÉ PRIESTORY V RUŽOMBERKU POŽEHNAL RIADITEĽ SSV IVAN ŠULÍK.

4) PREDAJŇA V RUŽOMBERKU PRED REKONŠTRUKCIOU: V STARÝCH PRIESTOROCH ZÁKAZNÍK NEMAL PRIAMY PRÍSTUP K VIACERÝM DRUHOV SORTIMENTU.

„Do ďalších obchodných centier ísť neplánujeme. V prípade nitrianskeho centra to bola súhra ochoty a ústretovosti vedenia, ktoré nám napríklad umožnilo mať v neďelu zatvorené.“ ■

SKRÁŠŤUJÚCE PRÍPRAVKY ČI STRELNÉ ZBRANE

– AJ TO STE MOHLI NÁJSŤ V INZERCII
PÚTNIKA SVÄTOVOJTEŠSKÉHO

Od roku 1871 sa k členom Spolku svätého Vojtecha dostáva ako súčasť podielu ľudový obrázkový kalendár *Pútnik svätovojtešský*. Okrem článkov, obrázkových príloh, zoznamov jubileí či výročných trhov ste v ňom v minulosti mohli nájsť aj inzeráty, z ktorých niektoré dnes vyvolávajú úsmev na tvári. Ponúkame malý výber toho najzaujímavejšieho.

PRIPRAVIL: JÁN LAUKO, SNÍMKY: ARCHÍV SSV

Pôvabné poprsie.

Mám poprsie ako v svojich dievčenských rokoch, tak píše šťastlivá pani Maria St. z B. Parížsky krém D I V A spôsobí tento div. Nevyvinuté poprsie vyvine sa riadne. Je dokázané, že krém D I V A pôsobí jedi ečne a dodá Vášmu zjavu mladosti, takže očividne omladnete.

Cena Kč 8.–, 3 téglíky Kč 16.–. Prosím o udanie, či si žiadate zpevnenie, alebo vývin.

Po pribraní 12½ kg na váhe traja pytači,

tak opisuje svoj úspech po použití čaju dr. Reitera jedna dáma zo spoločnosti. Z chudokrvných a chudých dievčie ke stanú sa po použití čaju dra Reitera plnoštlie a kvetúce postavy, ktoré vzbudzujú všeobecný obdiv. Obdiv ovsným dievčenom naskytuje sa možnosť šťastného manželstva. Vaša postava stane sa týmto pribraním na váhe krásnejšou a budejte ovarazy tak pôvabnou. Čajom dra Reitera sa telesná váha v niekoľkých dňoch o 5 až 15 kg zvýši, dočielite kvetúci, mladý zjav. Môžete byť už zajtrá veselou a šťastnou.

Cena Kč 8.–, 3 krabice pre jednu liečbu Kč 20.–.

Dámske fúzy

Nepriemenné chlpy snižujú krásu Vášho tela, pôsobia škodlivo na jemnosť a líziu. Priveľy a zohavujúci vzrast chlpy na očiach, na rukách, na tvári a pod. odstráni behom dvoch minút bez zbytkov s koreniami osvedčená HELLAS, orient liečbu pre odstránenie chlpkov. Pôsobí bezbolestne, bez toho, zeby poškodzovala pleť. Už vajte HELLAS a môžete už zajtrá byť spokojná a šťastlivá, lebo Vaša bledá a bezchlpovitá tvár Vás o 15 rokov omladí. Úspech zaručený, v opačnom prípade vrátime peniaze.

Cena Kč 7.–, 3 téglíky Kč 14.–. Zasiela diskretné.

Zbrane každého druhu.

Jednocievne od kor. 26.–, Dvojecievne od kor. 35.–, Floberky od kor. 8.50, Revolyvery od kor. 5.–, Pistole od kor. 2.–, Hamerisové pušky od kor. 80.– do kor. 800.–. Objavnáky sa dľa udania precizno, opravi sa rchelo, svedomito a lacno prev dá. O oby, ktorým možno ošetrovať obrázka poho lne výhody platenia. Lepšie zbrane pošielam na prába, bez toho, zeby to kánil museli. Obrázkový cenník za 20 hal. pošť známku. Frant. Dušek, dl lna na pošky, Opočno č. 5048, na štátnej dráhe, Čechy (Böhmen).

Čítajte Špolkom

sv. Adalberta (Vojtecha)

vydané modlitebné a poučnozábavné knihy.

Do Južnej AMERIKY

pravidelná doprava rýchlo-
parníkmi

z Hamburgu do Brazílie

(Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos, Paranagua, San Francisco do Sul Florianopolis, Rio Grande do Sul)

z Hamburgu do Montevidea

z Hamburgu do Buenos Aires

Informácie a ločné lístky u Generálnej reprezentácie

HAMBURGSKO-JUHOAMERICKEJ

paroplavebnej spoločnosti

PRAHA II.,
Havličkovo námestie 2./VII.

K pesteniu zdravej, k liečeniu chorej pokožky

ten BERGEROVE MYDLÁ

POSOŁ

BOŽSKÉHO SRDCA JEŽIŠOVHO,

mesačný časopis k rozmanitosti fety h. Sedla medzi slovenským ľudom a k podpore vo vielijských duševných záležitostiach.

Vychádza v Trnave u PP. Jezulov;

predplátné na edý rok:

1 kor 60 hal.

Časopis tento je stilo zaujímavými a pekynými obrázkami, prílohou obolatený a v mesiaci júni donáša zvlštny obráz do daru.

1) CELOSTRANOVÁ INZERCIA CHEMICKÉHO LABORATÓRIA M. ORLOWSKY Z KOŠÍC V *PÚTNIKU SVÄTOVOJTEŠSKOM* Z ROKU 1938 PONÚKALA HNEĎ NIEKOĽKO ZAUJÍMAVÝCH PRODUKTOV. Z NICH UPŮTALA NAJMÁ REKLAMA NA PARÍŽSKY KRÉM, KTORÝ MAL ŽENÁM POMÓČT K PÔVABNEJŠIEMU POPRSIU. LABORATÓRIUM DÁMAM PONÚKALO TIEŽ LIEČBU NA ODSTRÁNENIE CHĽPKOV. REKLAMA NA ČAJ DR. REITERA MALA ZASA OSLOVIŤ HLAVNE TIE DÁMY, KTORÉ PRE CHÝBAJUČE KYPRÉ TVARÝ MALI NÁROČNÉ NÁJSŤ SI ŽENÍCHA. V PRIEBEHU PÁR DNÍ PRIBERIEŤE OD 5 DO 15 KILOGRAMOV JE SLOGAN, S KTORÝM BY CHEMICKÉ LABORATÓRIUM DNES UŽ ASI VEĽMI NEPOCHODILO.

2) TAK TROCHA BIZARNE PÔSOBÍ ZLOŽENIE REKLAMNÉHO PRIESTORU NA JEDNEJ ZO STRÁN V *PÚTNIKU* Z ROKU 1915. KOMBINÁCIA PONUKY ZBRANÍ A HNEĎ POD TÝM VÝZVY NA

ČÍTANIE SPOLKOVÝCH MODLITEBNÝCH A POUČNO-ZÁBAVNÝCH KNÍH VYZERÁ NA PRVÝ POHĽAD PROTIKLADNE. MOŽNO TO BOL VŠAK VYNIKAJÚCI SPÔSOB, AKO PODPRAHOVO VYCHOVÁVAŤ K ZODPOVEDNOSTI PRI POUŽÍVANÍ STRELNÝCH ZBRANÍ.

3) INA MILOVNÍKOV DOBRODRUŽNÉHO CESTOVANIA MYSLELI V INZERCII *PÚTNIKA SVÄTOVOJTEŠSKÉHO*. REKLAMU NA PLAVBU DO JUŽNEJ AMERIKY S HAMBURSKO-JUHOAMERICOU PAROPLAVEBNOU SPOLOČNOSŤOU STE MOHLI NÁJSŤ V ROKU 1930.

4) V *PÚTNIKU* STE NAŠLI AJ REKLAMU NA DROGÉRIU. SPOLOČNOSŤ CHEMOSAN-HELLCO V ROKU 1930 PONÚKALA NAPRÍKLAD MYDLÁ NA ZDRAVÚ A KRÁSNU POKOŽKU. VYBRÁŤE SI MOHLI Z PALETY SMOTANOVÝCH MYDIEL S OBSAHOM ŠVAJČIARSKÉHO MLIEKA, BORAXOVÉHO, SÍROVÉHO ČI 40-PERCENTNÉHO DECHTOVÉHO MYDLA.

5) INZERÁT V *PÚTNIKU SVÄTOVOJTEŠSKOM* MAL V ROKU 1906 AJ JEZUITSKÝ ČASOPIS *POSOŁ*. PONÚKAL CELOROČNÉ PREDPLATNÉ ZA – NA SÚČASNÉ POMERY – NEPREDSTAVITELNÚ SUMU: 1 KORUNU A 60 HALIEROV.

AKO DOBRE POZNÁTE SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA?

Zapojte sa do súťaže a vyhrajte balíček kníh z jubilujúceho Spolku svätého Vojtecha. Stačí, keď správne odpoviete aspoň na 8 z desiatich otázok a odpovede nám pošlete do stredy 30. septembra 2020 na adresu: *Katolícke noviny*, P. O. BOX 276, 810 00 Bratislava, alebo e-mailom na: tajnicka@katolickenoviny.sk. HESLO: VÝROČIE SSV. Troch výhercov vyžrebujeme v piatok 2. októbra 2020 a ich mená sa dozvieme v *KN 41*. Súťažíte o balíček kníh v hodnote 30,50 €: *Svätý Ján Pavol Veľký* od pápeža Františka a Luigiho Mariu Epicoca; *Zdravas'*, *Mária* od pápeža Františka a Marca Pozzu a *Ako potešiť spovedníka* od Aleša Opatrného.

PRIPRAVILA: ANNA STANKAYOVÁ

1. Zakladateľ spolku Andrej Radlinský si za jeho patróna vybral českého biskupa a mučeníka sv. Vojtecha. V čase tvrdej maďarizácie však jeho meno znelo príliš slovansky, preto Andrej Radlinský uprednostnil svätcovu birmovné meno, pod ktorým ho poznali v Uhorsku i Nemecku, a meno Vojtech bolo iba v zátvorke. Ktoré meno to bolo?

- A Adelard
- B Adalbert
- C Albrecht

2. Ľudový obrázkový kalendár z dielne Spolku svätého Vojtecha *Pútnik svätovojtešský* vychádza takmer 150 rokov. Prvýkrát vyšiel na rok:

- A 1871
- B 1870
- C 1872

3. Iba jediný raz sa kalendár *Pútnik svätovojtešský* k členom spolku nedostal – v roku 1919 ho nemohli vytlačiť. Bolo to pre:

- A nedostatok poštárov a známok
- B nedostatok tlačiarenskej farby a strojov
- C nedostatok papiera a zlú finančnú situáciu

4. Od svojho vzniku vydal SSV viac ako štyritisíc knižných titulov. Boli to:

- A podielové knihy, náboženské knihy a Sväté písmo
- B zdravotvedy a knihy pre chovateľov
- C kuchárske knihy a technická literatúra

5. Od roku 1870 je SSV úzko spätý s *Katolíckymi novinami*, ktoré vydáva. Akú funkciu mal v spolku v rokoch 1886 – 1901 ich zakladateľ a prvý redaktor Šimon Klempa?

- A podpredseda
- B druhý predseda
- C čestný člen

6. V Spolku svätého Vojtecha pôsobilo viacero kňazov, národovcov, cirkevných hodnostárov a biskupov. Ktorý slovenský biskup je od roku 2004 jeho predsedom?

- A Ján Orosch
- B Stanislav Zvolenský
- C Viliam Judák

7. Vydavateľstvo SSV získalo viacero prestížnych ocenení – doma i v zahraničí. Tento rok dostalo medzinárodné ocenenie Red Dot Award, ktoré je známe ako dizajnový Oscar. Zabodovalo *Božskou komédiou* od Dante Alighieriho, ktorá sa pýši i slovenským ocenením Najkrajšia kniha Slovenska za rok 2019, a dielom Johana Wolfganga Goetheho *Faust* (Najkrajšia kniha Slovenska za rok 2018). Dizajnérsku cenu Red Dot Award získal SSV aj v roku 2017. Bolo to za knihu:

- A Kamaldulská Biblia
- B Rodinná Biblia
- C Svätovojtešská Biblia

8. Od svojho vzniku sa spolok riadi heslom *Fidei et scientiae*. Znamená to:

- A Služba a svätosti
- B Viere a vede
- C Viere a porozumeniu

9. Pod vydavateľský dom patrí i trojica periodík. Ako sa volá revue pre teológiu a duchovný život, ktorú SSV vydáva od roku 1924?

- A Liturgia
- B Duchovný pastier
- C Slovo

10. Vedeli ste, že SSV vydal aj 13 sci-fi kníh od ôsmich (aj slovenských) autorov? Napríklad *Oceľový lúč* od Pavla Pionteka či diela Alexandra Vaška. Bolo to v rokoch:

- A 1933 – 1950
- B 1900 – 1940
- C 1989 – 2000

Zapojením sa do súťaže udeľujete súhlas so spracovaním vašich osobných údajov v súlade s podmienkami súťaže (zaslanie odpovedy, respektíve kontaktovanie z dôvodu výhry). Vaše osobné údaje budú v redakcii *Katolíckych novín*, Kapitulská 5, Bratislava, po skončení súťaže do 30 dní zlikvidované v súlade s Nariadením Európskeho parlamentu a Rady EÚ 2016/679 zo dňa 27. 4. 2016 o ochrane osobných údajov (GDPR). Štatút súťaže *Súťažný kvíz k 150. výročiu SSV* nájdete na www.katolickenoviny.sk v sekcii Súťaže.

RIEŠITE SVOJU MOBILITU?

Chýba vám sloboda? Schody a vaňa sú problémom?
Máme pre vás riešenia na mieru.

Na zariadenie môžete dostať **štátny príspevok**.
S doplatkom vám radi pomôžeme...

Volajte bezplatnú linku
0800 105 707

Objednajte si
**BEZPLATNÝ
PROJEKT**

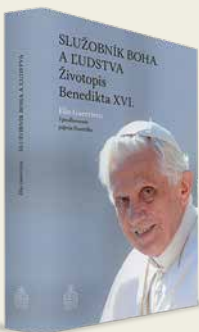
Po nahlásení darčkového kódu dostanete pri bezplatnej návšteve nášho obchodného zástupcu darček.

Váš darčkový kód je KN37

www.spig.sk

SPIG
zdvíhacie zariadenia

KNIŽNÉ OKIENKO SPOLKU SVÄTÉHO VOJTECHA

Elio Guerriero
**Služobník
Boha a ľudstva**
Životopis
Benedikta XVI.
S predhovorom
pápeža Františka

Taliansky teológ a spisovateľ Elio Guerriero (* 1948) ponúka prvý komplexný životopis emeritného pápeža Benedikta XVI. Vo vyváženom portréte vykresľuje životné míľniky i dielo brilantného teológa a skromného človeka Josepha Ratzingera. Na pápežský stolec zasadol v roku 2005 a usiloval sa o očistu Cirkvi, preto zostal mnohými nepochopený. V roku 2013 svojím nečakaným rozhodnutím vzdať sa pápežského úradu ohromil celý svet. Kniha sa začína predhovorom pápeža Františka a prináša prvý rozhovor Benedikta XVI. po skončení jeho pontifikátu.

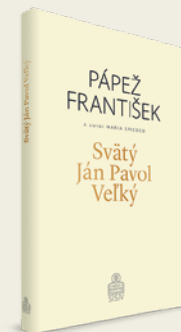
Viazaná, 616 strán, **46,00 €**
Členovia SSV **39,10 €**

Brian
Kolodiejchuk, MC
**Cestami
milosrdenstva**
*Srdcom ľuď,
rukami slúžiť*
Matka Tereza

Kanadský kňaz Brian Kolodiejchuk, MC, ktorý bol blízkym priateľom Matky Terezy a ktorý sa stal postulátorom kauzy jej blahorečenia i svätorečenia, v knihe predstavuje skutky telesného i duchovného milosrdenstva a aplikuje ich na počnanie Matky Terezy. Ku každej téme prináša príbehy aj svedectvá z jej života, v závere kapitoly ponúka otázky na zamyslenie a modlitby. Matka Tereza používala výraz milosrdenstvo iba zriedkavo, no vďaka svojmu životu naplnenému konkrétnymi skutkami, je považovaná za „ikonu nežnej a milosrdnej lásky“.

Viazaná, 376 strán, **26,00 €**
Členovia SSV **22,10 €**

Pápež František
Luigi Maria
Epicoco
**Svätý
Ján Pavol
Veľký**

Priateľské rozhovory pápeža Františka s talianskym kňazom Luigim Mariom Epicocom, spisovateľom a docentom filozofie na Lateránskej univerzite v Ríme, sa uskutočnili v mesiacoch jún 2019 až január 2020 v rámci prípravy na 100. výročie narodenia svätého Jána Pavla II. Hlavnou témou ich rozhovorov bola postava tohto veľkého pápeža, ktorému ľud zhromaždený na Námestí svätého Petra už v deň jeho pohrebu privolával: „Santo subito!“ Nech je ihneď svätý! Spomienky Svätého Otca Františka na svojho predchodcu sú mimoriadne živé, intenzívne a hlboké.

Viazaná, 80 strán, **12,00 €**
Členovia SSV **10,20 €**

Vychutnajte si SPRACOVANIE ÚRODY

VAŠE DOMÁCE BUDE V BEZPEČÍ

Demizón
sklenený, plastový obal,
s ušami
302115

Vďaka plastovému
obalu je nižšia
pravdepodobnosť
rozbitia.
Navyše - vďaka
ušiam sa ľahšie
prenáša.

V ponuke aj:

15 l ~~19 €~~

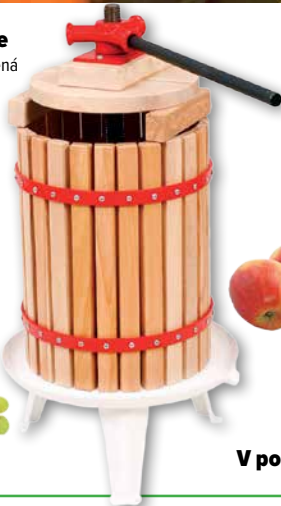
14⁹⁰ €

CENOVÝ TRHÁK

302125 25 l **19,90 €**

302154 54 l **24,90 €**

Lis na ovocie
objem 18 l, drevená
klietka, oceľový
podstavec,
v balení sieťka,
tyč na ľahšie
lisovanie
15900403

18 l ~~120 €~~

99 €

CENOVÝ TRHÁK

V ponuke aj:

15900402 12 l **79 €**

15900404 30 l **129 €**

Kvasená kapusta NÁŠ RECEPT NA LEPŠIU IMUNITU

- vitamín C
- vitamín B
- vitamín E
- draslík
- železo
- horčík
- zinok
- selén
- vápnik

Sud na kapustu
keramický, hnedá farba,
2 ušká, veko

10581102 10 l

24⁹⁰ €

10581272 27 l

37⁹⁰ €

10581402 40 l

44⁹⁰ €

U NÁS NÁJDETE VŠETKO POTREBNÉ NA PRÍPRAVU VLASTNEJ KVASENEJ KAPUSTY

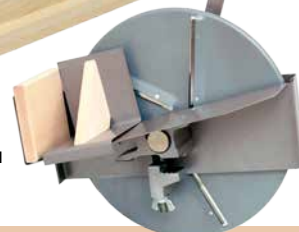
**Ťažítka do suda
na kapustu**

**Dosky
do suda
na kapustu**

**Rezačky
na kapustu**

Navštívte nás, budete prekvapení, čo všetko máme.

BRATISLAVA

NC Vajnoria,
Pri starom letisku 3, 0945 800 322

BRATISLAVA - PETRŽALKA

Fedinova 14, 02/638 11 447, 0918 378 463

NITRA nová predajňa

HomeBox oproti MÖBELIXU
Bratislavská 35, 0902 900 596

TRENČÍN

Belá 7575 (oproti OC Laugaricio),
032/640 12 95 - 96

PÚCHOV - K&L TRADE, s. r. o.

Okrúžná 1746/74 (pri ČS Slovnaft) 042/471 03 03 - 5

PRIEVIDZA

Nábrežná 11, 0907 999 225

ŽILINA

Kamenná 4, 041/777 77 77

MARTIN zmena adresy

Pri TESCO, OC TURIEC, 0907 999 223

RUŽOMBEROK

Bystrická cesta 2159, 044/435 39 10 - 12

POPRAĐ - Adesso s. r. o.

Dlhé Hony 5268/9 (OC Kriváň oproti OC MAX)
052/202 22 02

PREŠOV - Adesso s. r. o.

Vihorlatská 1/A (budova Hypernovy), 051/242 00 20

KOŠICE - Adesso s. r. o.

Južná trieda 66, budova ADESSO, 055/789 84 62

Dostupnosť niektorých tovarov
u jednotlivých predajcov môže
byť na objednávku! Prosíme,
informujte sa v predajni.

Uvedené ceny sú koncové vrátane 20 % DPH
a sú garantované počas akcie v trvaní
od 14. 9. do 10. 10. 2020 alebo do vypredania
skladových zásob. Použitie obrázky môžu mať
ilustratívny charakter. Dekorácie nie sú súčasťou
výrobku. Prečítané ceny sú bežné ceny u iných
predajcov. Za tlačové chyby predajca nezodpovedá.
Tovar do tejto akcie zabezpečuje KiNEKUS
Veľkoobchod. Ak ste nedostali niektorý z akciových
tovarov u predajcov, dajte nám to, prosím,
vedieť - wo@kinekus.sk alebo 041/555 55 09.

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

Ocenené tituly Spolku svätého Vojtecha v rokoch 2016 – 2020

2016

Walter Kasper
MILOSRDENSTVO

Ocenenie v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2015 v kategórii Vedecká a odborná literatúra

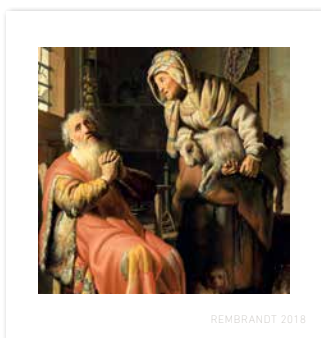
2017

reddot award 2017
winner

SVÄTOVOJTEŠKÁ BIBLIA
Starý a Nový zákon

Ocenenie Red Dot v kategórii Komunikačný dizajn

2018

**REMBRANDT
2018**

Zvláštna cena *Novín pre grafický priemysel* v 18. ročníku súťaže Kalendar 2018. Súťaž príbehů a umění v Prahe

2019

Johann Wolfgang Goethe
FAUST

Cena Ministerstva kultúry Slovenskej republiky za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2018

2020

Dante Alighieri
BOŽSKÁ KOMÉDIA

Cena Ministerstva kultúry Slovenskej republiky za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2019

2020

**KOLEKCIA
BOŽSKÁ KOMÉDIA
A FAUST**

reddot winner 2020

Ocenenie Red Dot 2020 v kategórii Komunikačný dizajn